

RAPPORT

2020

FORSKNINGSKART

Norsk forskning om
forebyggende tiltak og
hjelpetiltak mot vold i
nære relasjoner

Utgitt av Folkehelseinstituttet
Område for helsetjenester

Tittel Norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner: Et forskningskart

English title Norwegian research on preventive and supportive measures against violence in close relationships: An evidence and gap map

Ansvarlig Camilla Stoltenberg, direktør

Forfattere Christine H. Hestevik, *prosjektleder, Folkehelseinstituttet*
Asbjørn Steiro, *forsker, Folkehelseinstituttet*
Geir Smedslund, *seniorforsker, Folkehelseinstituttet*
Ingrid Harboe, *Seniorrådgiver/forskningsbibliotekar, Folkehelseinstituttet*

ISBN 978-82-8406-127-6

Publikasjonstype Forskningskartlegging

Antall sider 61 (72 inklusiv vedlegg)

Oppdragsgiver Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)

Emneord(MeSH) Violence; Intimate partner violence; Aggression; Sex offenses; Community health services; Preventive health services; Crisis intervention

Sitering Hestevik CH, Steiro A, Smedslund G, Harboe I. Norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner: Et forskningskart. [Norwegian research on preventive and supportive measures against violence in close relationships: An evidence and gap map] Rapport – 2020. Oslo: Folkehelseinstituttet, 2020.

Innhold

INNHold	3
HOVEDBUDSKAP	5
SAMMENDRAG	6
KEY MESSAGES	9
EXECUTIVE SUMMARY (ENGLISH)	10
FORORD	13
INNLEDNING	14
Voldsbegrep	14
Omfang av vold i nære relasjoner	15
Tiltak mot vold i nære relasjoner	17
Avgrensning og problemstilling	18
METODE	20
Inklusjonskriterier	20
Litteratursøking	21
Artikkelutvelging	22
Vurdering av risiko for systematiske feil i enkeltstudier	22
Dataekstraksjon	22
Etikk	
Avvik fra prosjektplan	23
RESULTATER	24
Resultater av litteratursøket	24
Inkluderte studier	25
INTERAKTIVT FORSKNINGSKART	39
DISKUSJON	40
Hovedfunn	40
Styrker og svakheter	41
Overensstemmelse med andre oversikter	42
Kunnskapshull	42
KONKLUSJON	44
REFERANSER	45

VEDLEGG	52
Vedlegg 1: Søkestrategi	52
Vedlegg 2: Rammeverk for koding av studier	63
Vedlegg 3: Oversikt over studier inkludert i opprinnelig søk, ekstra søk og etter innspill fra eksperter	65

Hovedbudskap

Folkehelseinstituttet fikk i januar 2020 i oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) å lage en systematisk kartlegging av norsk forskning om forebyggende- og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner. Formålet med oppdraget er å få oversikt over hva som finnes av forskning, samt å avdekke eventuelle kunnskapshull innen feltet.

Vi identifiserte totalt 2512 referanser, hvorav 74 studier møtte inklusjonskriteriene og ble inkludert i kartleggingen. 30 av studiene omhandlet forebyggende tiltak, 39 hjelpetiltak, og fem studier omhandlet både forebyggende- og hjelpetiltak.

Hovedmålgrupper for tiltakene var:

- 39 av tiltakene var rettet mot personer utsatt for vold og overgrep i nære relasjoner
- 30 av tiltakene var rettet mot spesielt sårbare grupper hvorav halvparten var rettet mot personer med minoritets-/innvandrerbakgrunn
- Hovedvekten av tiltakene var innen barnevernet kommunhelsetjenesten, politi/rettsvesen/kriminalomsorg og skole/barnehage

Lite prioriterte grupper:

- Få av studiene omhandlet tiltak rettet kun mot personer som utøver vold (n=2) og mot personer som arbeider med utsatte for vold og utøvere av vold (n=7)
- Få tiltak var rettet mot voksne med særskilte hjelpe- og omsorgsbehov (n=3), personer med rusproblemer og psykiske lidelser (n=4) og eldre personer (n=7)
- Vi identifiserte ingen studier om tiltak for barn med særskilte hjelpe- og omsorgsbehov og vold knyttet til seksuell legning/kjønnsidentitet
- Vi fant få tiltak innen familievern, sentre for incest og overgrep, asylmottak, utdanningsinstitusjoner og tiltak i regi av humanitære og frivillige organisasjoner og ingen tiltak innen NAV eller stiftelser

Tittel:

Norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner: Et forskningskart

Publikasjonstype:

Forskningskartlegging

Svarer ikke på alt:

Ingen kvalitetsvurdering, analyser, eller sammenfatning av studier

Hvem står bak denne publikasjonen?

Folkehelseinstituttet har gjennomført oppdraget etter forespørsel fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)

Når ble litteratursøket utført?

Søk etter studier ble avsluttet august 2020

Eksterne fagfeller:

Ingunn R Askeland, Forsker II / Psykologspesialist, NKVTS
Sveinung Odland, Psykologspesialist, RVTS øst.

Sammendrag

Innledning

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har gitt Folkehelseinstituttet i oppdrag å kartlegge norsk forskning om forebyggende- og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner. Formålet med oppdraget er å få oversikt over hva som finnes av forskning på feltet, samt for å avdekke eventuelle kunnskapshull. Kartleggingen skal inngå i grunnlaget for å foreta kunnskapsbaserte prioriteringer for videre forskning på feltet.

Metode

Vi har gjennomført systematiske litteratursøk etter norske studier (alle studiedesign) på forebyggende- og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner publisert i 2010 eller senere. Titler og sammendrag ble vurdert mot inklusjons- og eksklusjonskriteriene av to forskere parvis og uavhengig av hverandre. Vi gjennomgikk sammendragene til de inkluderte studiene og kodet dem i EPPI Reviewer innenfor et forhåndsbestemt rammeverk. Kodingen av studiene ble utført av én forsker og kontrollert av en annen forsker. Vi presenterer forskningen i denne rapporten og som et interaktivt nettbasert forskningskart.

Resultat

Vi identifiserte totalt 2512 referanser, hvorav 74 studier møtte inklusjonskriteriene og ble inkludert i kartleggingen. 30 av studiene omhandlet forebyggende tiltak, 39 hjelpetiltak og fem studier omhandlet begge type tiltak.

Av studiene vi identifiserte der studiedesign var spesifisert i sammendraget, var det en stor overvekt av kvalitative studier. Vi identifiserte svært få effektstudier og observasjonsstudier.

Når det gjaldt hjelpetiltakene var det tiltak i form av samtale/veiledning/støtte og bo- og støttetilbud som forekom hyppigst, mens vi identifiserte få studier som beskrev tiltak knyttet til sikkerhetsarbeid og ingen tiltak knyttet til utdanning/arbeid/økonomi. I flere av studiene var innholdet i tiltaket ikke beskrevet i sammendraget. Når det gjaldt de forebyggende tiltakene var det stor variasjon i tiltakene som ble beskrevet i studiene. Kurs/opplæring av voksne og kartlegging av vold/risikovurdering var tiltakene som ble hyppigst beskrevet, etterfulgt av informasjonsarbeid og kampanjer. Flere av studiene ble kodet med annet da de ikke passet inn i de forhåndsbestemte kategoriene.

Hovedvekten av tiltakene beskrevet i studiene var rettet mot utsatte for vold i nære relasjoner og familier. Vi identifiserte få studier på tiltak rettet mot utøvere av vold og mot personer som arbeider med utsatte for vold og utøvere av vold. En stor andel (41%) av de inkluderte studiene omhandlet tiltak rettet mot personer som er spesielt utsatt for vold i nære relasjoner og halvparten av disse var rettet mot personer med minoritets- eller innvandrerbakgrunn. Svært få studier omhandlet tiltak for personer med psykiske lidelser, rusproblemer og voksne med særskilte hjelpebehov. Vi identifiserte også få studier om tiltak som var rettet mot eldre. Vi identifiserte ingen studier på tiltak mot vold i nære relasjoner knyttet til seksuell legning, kjønnsidentitet eller barn med særskilte hjelpe- og omsorgsbehov. I noen studier var målgruppen/populasjonen ikke oppgitt.

Barnevern og kommunehelsetjeneste var de arenaene med flest studier, både når det gjaldt forebyggende- og hjelpetiltak. Videre fant vi flere studier på tiltak innen politi/rettsvesen, skole/barnehage og krisesentre. Vi identifiserte derimot få studier innen familievern, sentre for incest, asylmottak og utdanningsinstitusjoner og tiltak i regi av humanitære og frivillige organisasjoner og ingen studier på tiltak innen NAV eller stiftelser. Vi identifiserte også en rekke arenaer som ikke passet inn under de forhåndsdefinerte kategoriene.

Diskusjon

I denne kartleggingen har vi benyttet en systematisk metode for å søke, sortere og beskrive relevant litteratur. Vi har også søkt etter grå litteratur. I dette tilfellet var det systematiske søket utfordrende, da vi søkte etter norske studier på et bredt tema. Mange studier på området publiseres ikke i tidsskrifter og vil ikke kunne identifiseres i de vanlige forskningsdatabasene, og det å identifisere all grå litteratur på et så bredt område er vanskelig. Det er derfor sannsynlig at vi ikke har identifisert alle norske studier på området.

En svakhet ved denne forskningskartleggingen er at vi på grunn av ressursbegrensninger kun gjennomgikk sammendragene av studiene, noe som medførte manglende informasjon om studiene vi har inkludert. Vi har av samme grunn heller ikke vurdert kvaliteten på studiene og kan ikke si noe om hvilken tillit vi kan ha til forskningen som foreligger. Det er en begrensning at vi ikke har inkludert resultatene fra studiene i denne kartleggingen. Kartleggingen gir således ikke informasjon om effekt av de ulike tiltakene eller sammenhenger og mulige årsaker til om tiltaket er effektivt eller ikke.

Kartleggingen sier derimot noe om det mangfold, volum og egenskaper ved den norske forskningen som foreligger per i dag. Kartleggingen kan sees som grunnlag for et videre arbeid og kan brukes til å identifisere kunnskapshull og definere behov for finansiering og igangsetting av nye primærstudier eller for å planlegge og utarbeide systematiske oversikter om mer avgrensede problemstillinger.

Når det gjelder kunnskapshull så fant vi kun en effektstudie og få observasjonsstudier og vi ser et behov for forskning som ser på effekten av tiltak samt sammenhenger og

mulige årsaker til hvorvidt ulike tiltak er effektive eller ikke for alle befolkningsgrupper innen ulike arenaer.

Få av studiene omhandlet tiltak spesifikt rettet mot utøvere av vold i nære relasjoner og vi ser derfor et behov for forskning på tiltak rettet mot denne gruppen. Vi fant også få kompetansehevende tiltak for personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold, og ser at det også kan være behov for forskning på denne type tiltak.

Vi observerte at vold mot særlig utsatte grupper som voksne og barn med særskilte omsorgsbehov og funksjonsnedsettelse, og vold knyttet til seksuell legning og kjønnsidentitet, vold mot eldre, og vold knyttet til rus og psykiske lidelser var lite prioriterte temaer. Vi ser derfor et behov for forskning på tiltak rettet mot disse gruppene.

Når det gjelder arenaer for tiltak identifiserte vi svært få studier innen familievern, sentre for incest, asylmottak og utdanningsinstitusjoner, og tiltak i regi av humanitære og frivillige organisasjoner. Vi fant ingen studier innen NAV eller stiftelser.

Det interaktive nettbaserte forskningskartet er tilgjengelig her: <https://www.norsk.no/forskningskart-vold/forebyggende-hjelpetiltak-mot-vold.html>

Konklusjon

Målet med denne kartleggingen var å vise forekomsten av norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner. Vi identifiserte totalt 74 norske studier hvorav 30 var om forebyggende tiltak, 39 om hjelpetiltak, og fem studier omhandlet både forebyggende- og hjelpetiltak. Når det gjelder begge typer tiltak, blir et bredt spekter av tiltak beskrevet i forskningen. Hovedvekten av disse er rettet mot personer som er utsatt for vold og overgrep og familier. Tiltak rettet mot utøvere av vold og kompetansehevende tiltak for personer som arbeider med utsatte for vold og utøvere av vold ser ut til å være mindre prioritert. Forskning på tiltak for personer med psykiske lidelser, rusproblemer og voksne og barn med særskilte hjelpe- og omsorgsbehov, samt tiltak knyttet til seksuell legning og kjønnsidentitet ser også ut til å være lite prioritert. Hovedvekten av forskningen er på tiltak innen barnevern, kommunehelsetjenesten, skole/barnehage og politi/rettsvesen/kriminalomsorg, og det er lite forskning på tiltak innen andre relevante arenaer. De fleste av studiene er kvalitative studier som utforsker erfaringer med ulike tiltak. Det er svært få studier som ser på effekt av tiltak og på sammenhenger og mulige årsaker til hvorvidt tiltak er effektive eller ikke for ulike grupper i befolkningen.

Key messages

The Norwegian Directorate for Children, Youth and Family Affairs (Bufdir) has commissioned the Norwegian Institute of Public Health to map Norwegian research on preventive and supportive measures against violence in close relationships in order to get an overview of the research in the field and to identify the knowledge gaps.

We identified a total of 2512 references, of which 74 studies met the inclusion criteria and were included in the review. 30 of the studies dealt with preventive measures, 39 with supportive measures and five studies dealt with both types of measures.

The main target groups for the measures were:

- 39 of the measures were aimed at people exposed to violence and abuse
- 30 of the measures were aimed at people who are particularly exposed to violence in close relationships of which half dealt with people with a minority/immigrant background.

Low priority groups:

- Only 2 of the measures were aimed at those who use violence and only 7 were aimed at persons working with those who use violence and/or those who are exposed to violence
- Only a few of the measures were aimed at adults with special needs and disabilities (N=3), older persons (n=7) and persons with mental disorders and substance abuse problems (n=4).
- We identified no studies on measures related to children with special help-and care needs or or violence related to sexual orientation/gender identity
- Few of the measures were within Family Counselling Services, centers for incest and abuse, asylum centers, educational institutions and non-governmental organizations and none of the measures were within the Norwegian Labour and Welfare Administration (NAV) or foundations.

Title:

Norwegian research on preventive and supportive measures against violence in close relationships: An evidence and gap map

Type of publication:

Scoping review and Evidence and gap map

Doesn't answer everything:

No quality appraisal, analysis or synthesis of studies

Publisher:

Norwegian Institute of Public Health

Updated:

Last search for studies:
August 2020.

Peer review:

Ingunn R Askeland, Forsker II / dr. psychol, NKVTS
Sveinung Odland, Psykologspesialist, RVTS øst.

Executive summary (English)

Background

The Norwegian Directorate for Children, Youth and Family Affairs (Bufdir) has commissioned the Norwegian Institute of Public Health to map Norwegian research on preventive and supportive measures against violence in close relationships in order to get an overview of the research in the field and to identify the knowledge gaps. The scoping review will be used as a basis for making evidence-based priorities for further research in the field.

Methods

We conducted systematic literature searches in electronic databases for Norwegian studies (all study designs) on preventive and supportive measures against violence in close relationships published in year 2010 or later. Pairs of reviewers screened titles, abstracts independently to assess whether they met our inclusion criteria. We coded the included studies in EPPI-reviewer in accordance with a predefined framework. We present the results in this report and as an interactive web-based evidence and gap map.

Results

We identified a total of 2512 references, of which 74 studies met the inclusion criteria and were included in this review of which 30 of the studies were on preventive measures, 39 on supportive measures, and five studies dealt with both types of measures.

Of the studies we identified, where study design was specified in the summary, there was a large predominance of qualitative studies. We identified very few effect studies or observational studies.

Considering support measures, consultation/guidance/support and housing and support services were most frequently described. We identified few studies that described measures related to safety work and no measures related to education/work/finances. In several of the studies, the content of the measure was not described in the summary. Regarding the preventive measures, there was great variation in the measures described. Courses/training for adults and surveys and risk assessment of violence were most frequently described, followed by information work and campaigns. Several of the studies were coded with “other” as they did not fit into the predetermined categories.

The main emphasis of the measures described in the studies was aimed at those exposed to violence in close relationships. We identified few studies on measures aimed at those who use violence and on competence enhancing measures for people who work with those who use violence and/or those who are exposed to violence. A large proportion (41%) of the included studies dealt with measures for people who are particularly vulnerable to exposure to violence in close relationships and half of these were aimed at people with a minority/immigrant background. Very few studies were about measures for people with mental disorders, substance abuse problems and adults with special help- or care needs. We also identified few studies on measures for older persons. We did not identify any studies on measures for children with special help- or care needs or measures aimed at those exposed to violence related to sexual orientation and gender identity. In some studies, the target group was not described

Child welfare services and municipal health services were the arenas with the most studies, both in terms of preventive and supportive measures. Furthermore, several studies were found on measures within the police/judiciary, schools/kindergartens and domestic violence shelters. We also identified several arenas that did not fit into the predefined categories. We identified few studies related to measures within family counselling services, centres for incest and abuse, asylum centres, educational institutions and non-governmental organizations. We found no studies on measures within the Norwegian Labour and Welfare Administration (NAV) or foundations.

The interactive web-based evidence and gap map is available here:

<https://www.nornesk.no/forskningskart-vold/forebyggende-hjelpetiltak-mot-vold.html>

Discussion

In this review, we have used a systematic method to search, sort and describe relevant literature. We have also searched for grey literature. In this case, the systematic search was challenging, as we searched for Norwegian studies on a broad topic. Many studies in the field are not published in journals and will not be identifiable in the usual research databases. Furthermore, it is challenging to identify all grey literature in such a broad field. It is therefore likely that we have not identified all Norwegian studies in the area.

A weakness of this review is that we, due to resource constraints, only reviewed the summaries of the studies, which led to a lack of information about the studies we have included. For the same reason, we have not assessed the quality of the included studies and cannot say anything about our confidence in the research we have included. It is also a limitation that we have not included the results from the studies in this review. Thus, this review does not provide information on the effect of the various measures or associations and factors affecting the measures effectiveness.

However, this review can say something about the diversity, volume and characteristics of Norwegian research that are available today. The review can be seen as a source to identify knowledge gaps and define the need for funding and initiation of new primary studies or to plan and prepare systematic reviews.

When it comes to identified knowledge gaps, we only found one effect study and few observational studies and we see a need for research that looks at the effect, associations and factors affecting the effectiveness of different measures for all population groups within different arenas.

Few of the studies dealt with measures specifically aimed at those perpetrating violence in close relationships and we therefore see a need for research on measures aimed at this group. We also found few measures aimed at increasing the competence of people who work with victims of violence and/or those perpetrating violence, and see that there may be a need for research on this type of measures.

We observed that violence against particularly vulnerable groups such as adults and children with special help- or care needs, violence related to sexual orientation and gender identity, violence against older persons and violence related to substance abuse and mental disorders were low priority topics in the identified research. We therefore see a need for research on measures aimed at these groups.

With regard to the arenas of the measures, we identified very few studies within family counselling services, centres for incest and abuse, asylum centres and educational institutions, and non-governmental organizations. No studies within the Norwegian Labour and Welfare Administration (NAV) or foundations were identified. There may be a need for research on measures within these arenas.

Conclusion

The aim of this review was to show the prevalence of Norwegian research on preventive measures and support measures against violence in close relationships. We identified a total of 74 Norwegian studies, of which 30 were on preventive and 39 on supportive measures and five studies dealt with both types of measures. A large variety of measures are described in the research for both preventive and supportive measures. Most of these are aimed at those who are exposed to violence and abuse. Measures aimed at users of violence and competence enhancing measures for persons working with those who use violence and/or those who are exposed to violence seem to be less prioritized. Research on measures for people with mental disorders, substance abuse problems and adults and children with special help and care needs, as well as measures related to sexual orientation and gender identity also seems to be of low priority. The main emphasis of the research is on measures within child welfare services, municipal health services, police/judiciary, schools/kindergartens and domestic violence shelters. There is little research on measures within other relevant arenas. Most of the studies were qualitative studies exploring experiences with the various measures. There are very few studies on the effect of measures or on associations and possible causes for whether a measure is effective or not for different groups in the population.

Forord

Folkehelseinstituttet fikk i oppdrag av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) å utarbeide en systematisk forskningskartlegging om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner. Arbeidet er forankret i *Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017-2021)* (1) og omtales i statsbudsjett Prop. 1 S (2016-2017)/Prop. 129 S (2016-2017). Etter avtale med oppdragsgiver valgte vi et forskningskart som sluttprodukt for dette oppdraget. Et forskningskart er en systematisk presentasjon av all tilgjengelig forskning på et bredt tematisk område.

Prosjektgruppen ved FHI har bestått av: • Christine Hillestad Hestevik • Asbjørn Steiro
• Geir Smedslund • Ingrid Harboe • Hege Kornør

En stor takk til Elin Skogøy (Bufdir), Kari Stefansen, Ingunn R. Askeland og Sveinung Odland som har gjennomgått og gitt innspill til prosjektplan og rapport. Folkehelseinstituttet tar det fulle ansvaret for synspunktene som er uttrykt i rapporten.

Kjetil Gundro Brurberg
fung. fagdirektør

Hege Kornør
avdelingsdirektør

Christine H. Hestevik
prosjektleder

Innledning

Folkehelseinstituttet fikk i januar 2020 i oppdrag fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) å lage en systematisk kartlegging av norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner for å få oversikt over kunnskapsgrunnlaget, samt for å avdekke eventuelle kunnskapshull innen feltet. Formålet er å få oversikt over hva som finnes av forskning, som grunnlag for å utarbeide en plan for videre forskning på feltet (jf. *Opptrappingsplan mot vold og overgrep*, s. 52 (1)). Kartleggingen skal inngå i grunnlaget for å foreta kunnskapsbaserte prioriteringer for videre forskning.

Vold i nære relasjoner rammer barn, unge, voksne og eldre i Norge hver dag (1-4). Barn og unge som blir utsatt for vold og overgrep har stor risiko for å utvikle alvorlige psykiske helseplager i barndommen (5) og senere i voksen alder (6). De har også økt risiko for å droppe ut av skole og utdanning, og faller oftere ut av arbeidslivet sammenlignet med andre unge (7). Studier viser at vold i barndommen øker risikoen for å bli utsatt for vold i voksen alder (8). Studier viser at det å ha vært utsatt for vold og overgrep som barn, gir økt risiko for selv å utøve vold i voksen alder (9;10).

Forholdet mellom personen som blir utsatt for vold og personen som utøver vold er av stor betydning for hvordan volden oppleves. Å bli utsatt for fysisk, psykisk eller andre former for vold fra noen man har nær relasjon til kan være en stor belastning, og er ofte forbundet med en rekke somatiske og psykiske helseplager (4;11). I tillegg kan tillitsbruddet dette involverer oppleves som ekstra belastende. For noen kan det også oppleves vanskeligere å rapportere om vold som begås av en av ens nærmeste (12).

Vold og overgrep har ikke bare alvorlige konsekvenser for enkeltindividens psykiske og fysiske helse, men medfører også store kostnader for samfunnet med hensyn til hjelp relatert til helsehjelp (psykisk og somatisk), barneverntiltak, krisesentertilbud, sosialtjenester og til politiresurser og rettsvesenet. De årlige kostnadene tilknyttet vold i nære relasjoner i Norge har blitt anslått til å ligge mellom 4,5 og 6 milliarder kroner (2).

Voldsbegrep

Verdens helseorganisasjons (WHO) definerer vold slik (13):

«[Vold er] tilsiktet bruk av fysisk kraft eller makt, faktisk eller ved hjelp av trusler, rettet mot en selv, andre enkeltpersoner, eller mot en gruppe eller et samfunn, som enten resulterer i eller har stor sannsynlighet for å resultere i fysisk skade, død, psykologisk skade, feilutvikling eller deprivasjon».

Ifølge WHO kan fravær av handlinger også påføre personer skade i form av fysisk og emosjonell neglisjering som medfører at personer som er under andres omsorg ikke får dekket grunnleggende behov (13).

I denne kartleggingen har vi i samarbeid med oppdragsgiver valgt å legge følgende avgrensing av vold i nære relasjoner til grunn: fysisk vold, seksuell vold (seksuelle overgrep/voldtekt), psykisk vold, trusler, økonomisk vold, latent vold, digital vold, forsømmelse og neglisjering, æresrelatert vold og tvangsekteskap, kjønnslemlestelse (kvinnelig omskjæring/FGM) og negativ sosial kontroll (14).

Vold i nære relasjoner defineres gjerne som vold eller trusler om vold overfor nåværende eller tidligere partner og vold mot søsken, barn, foreldre, besteforeldre og andre i rett opp- eller nedstigende linje, samt adoptiv-, foster- og ste-forhold (1). I dette prosjektet vil storfamilie, kjærestereelasjoner, relasjoner til tjenesteytere og personer i bofellesskap også regnes som nære relasjoner.

Omfang av vold i nære relasjoner

Vold i nære relasjoner regnes som et av de største folkehelseproblemene i Norge. Basert på undersøkelser gjennomført de siste årene anslås det at mellom 14,5 og 21,9 prosent av den generelle befolkningen har vært utsatt for vold eller overgrep i barndommen. Kvinner ser ut til å være mer utsatt enn menn (62,1 % versus 37,9 %) (14).

En nasjonal undersøkelse av ungdom i alderen 12 til 16 år (UEVO-studien) (15) viser at rundt 1 av 20 har opplevd alvorlig fysisk vold som å bli slått med en hard gjenstand, sparket eller banket opp. Omkring 1 av 5 har opplevd mindre alvorlig fysisk vold, som for eksempel klyping, lugging, eller klaps med flat hånd. Omkring 1 av 5 oppgir å ha opplevd gjentatte tilfeller av psykiske krenkelsers fra foreldre. Her var jenter mest utsatt. Omkring 2 % - 4 % oppgir å ha vært vitne til vold mellom foreldrene.

UEVO-studien viser videre at i overkant av 1 av 20 barn har opplevd seksuelle overgrep fra en voksen. Utøverne var i hovedsak voksne utenfor hjemmet, selv om omtrent 1 av 4 av respondentene oppga en forelder (som oftest far) som utøver av overgrepet (15). Rundt 1 av 5 oppga å ha opplevd en eller flere seksuelle krenkelsers fra jevnaldrende, og her var jenter mer utsatt enn gutter. Utøver var oftest en i ungdommens bekjentskapskrets, og i 2 av 3 tilfeller var en gutt utøver av krenkelsene (15). Mossige og kollegaer påpeker at det er behov for at forskningen om seksuell vold blant unge styrkes, og da spesielt forskning med et utøverperspektiv (16).

En annen skolebasert undersøkelse blant 18–19-åringers om deres erfaringer med fysisk vold, seksuell vold og vold mellom foreldre viste lignende tall. 21 prosent av ungdommene oppga å ha opplevd fysisk vold fra minst en forelder i løpet av oppveksten.

Åtte prosent av ungdommene oppga at de hadde sett eller hørt en av foreldrene bli utsatt for fysisk partnervold minst en gang. I alt oppga 23 prosent at de hadde opplevd minst én form for seksuell krenkelse i løpet av oppveksten. Også her var kjønnsforskjellen stor, jenter var betydelig mer utsatt enn gutter (16).

Folkehelse rapporten (17) viser at rundt 5 prosent av voksne oppgir å ha opplevd barnemishandling i form av alvorlig vold i løpet av oppveksten. Ifølge Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) opplever en av 10 norske barn at en av foreldrene blir utsatt for vold, og mange av disse barna blir også selv direkte utsatt for vold (18). UEVO studien (15) viser også at de fleste som har vært utsatt for én type vold eller overgrep, også har opplevd andre former for vold og overgrep.

Når det gjelder digital vold viser undersøkelsen at ungdom engasjerer seg seksuelt i sosiale medier og på nett og at det å få tilsendt nakenbilder er svært vanlig, men undersøkelsen sier ikke noe om graden av frivillighet i disse erfaringene. Vi trenger mer kunnskap om ulike typer overgrep barn kan oppleve på nett (seksuelle overgrep via nett, uønsket deling av nakenbilder/videoer, utpressing og liknende) (14;15).

UEVO rapporten viser også at norske ungdommer som ikke oppfatter seg selv som enten gutt eller jente har mer volds- og overgrepserfaringer enn jevngamle som beskriver seg selv som gutt eller jente. Ungdom med funksjonsnedsettelse er også mer utsatt enn ungdom uten (15;16).

Alvorlige syke barn og unge som enten ikke går på skole, eller som går på sykehuskoler, i en periode grunnet sykdom, eller som på grunn av psykiske eller fysiske funksjonshemminger ikke går i ordinær skole er underrepresentert i forskningen på vold og overgrep blant barn og unge. Og det er behov for mer kunnskap om forekomst og årsaker til utsatthet hos disse sårbare gruppene (15).

I 2013 gjennomførte NKVTS en landsomfattende undersøkelse om utsatthet for vold og voldtekt blant voksne kvinner og menn. I overkant av 4500 personer responderte på undersøkelsen. Her rapporterte 14,4 % av kvinnene og 16,3 % av mennene at de hadde blitt utsatt for mindre alvorlig partnervold, mens 9,2 % av kvinnene og 1,9 % av mennene rapporterte å ha blitt utsatt for grov fysisk vold (4). Ni prosent av alle kvinner og 1% av alle menn har vært utsatt for voldtekt minst én gang i livet (17). Grøvdal et al (2015) sin studie, om menn som er utsatt for partnervold, påpeker at det først og fremst er kvinner som er blitt synliggjort som utsatte for slik vold og at kvinners vold mot menn i nære relasjoner er relativt lite beskrevet og behandlet i Norge, og de ser et behov for mer forskning på dette temaet.

Vold i nære relasjoner har vært trukket frem som mer vanlig i familier der en eller begge foreldrene har en annen etnisk bakgrunn enn norsk/nordisk sammenliknet med familier der begge foreldrene er født i Norge eller Norden. Personer med minoritetsbakgrunn er særlig sårbare for å oppleve æresrelatert vold, tvangsekteskap og negativ sosial kontroll (19). Det er for øvrig usikkert hvor stort omfanget av denne typen vold er (1;20;21). I UEVO-studien (15) rapporterte et mindretall av ungdommen stor grad av kontroll fra foreldrene sine. Enkelte grupper opplever imidlertid større grad av sosial kontroll enn andre. Blant jenter med pakistansk bakgrunn, i første år på videregående skole (Vg1) i Oslo og Akershus, oppga for eksempel 29 % at foreldrene deres ikke

vil at de skal «være sammen med noen av det motsatte kjønn på fritiden, uten at det er voksne til stede». Det kommer også frem at gutter og jenter opplever litt ulike former for sosial kontroll. Blant muslimer rapporterer jentene om mer foreldrerestriksjoner enn guttene, men dette forholdet er omvendt i andre grupper (19).

Personer med psykiske lidelser eller rusmiddelavhengighet har økt risiko for å bli utsatt for vold i nære relasjoner (1;4;22), men også her er omfanget usikkert (23).

Lesbiske, homofile, bifile, personer med kjønnsinkongruens og transpersoner er grupper som særlig utsettes for diskriminering og vold (24), men i norsk sammenheng vet vi lite om disse personenes utsatthet for vold i nære relasjoner. Derfor er behovet stort for både kvantitativ og kvalitativ forskning som kan belyse fenomenet generelt, men også mer utdypende for de spesifikke gruppene (25).

Pleietrengende, eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse og personer med psykisk utviklingshemming er også ekstra sårbare for å bli utsatt for vold og overgrep fra personer de har en nær relasjon til (1). Mange personer er avhengige av hjelp fra andre i dagliglivet og deres nære relasjoner omfatter derfor også tjenesteytere og personer en deler bolig med (26). Personer med funksjonsnedsettelse er mer utsatt for vold enn den øvrige befolkningen, men denne type vold er vanskelig å avdekke og omfanget er derfor usikkert. Tallene på forekomst varierer fra 1,2 prosent for kvinner og 0,3 prosent for menn til opp mot 50 prosent for begge kjønn (27). Forskning har vist at majoriteten av personer med psykisk utviklingshemming som utsettes for vold og overgrep kjenner personen/e som begår overgrepene, men også her er omfanget usikkert (26).

En norsk tverrsnittstudie (28) undersøkte personlig trygghet og livskvalitet blant 2463 eldre hjemmeboende kvinner og menn i alderen 66-90 år. Den viste at den samlede forekomsten av vold og overgrep mot eldre hjemmeboende personer etter fylte 65 år, var mellom 6,8 og 9,2 %. Blant de 168 personene som oppga å ha vært utsatt for vold og overgrep, hadde de fleste opplevd psykiske overgrep (98 personer) etterfulgt av fysisk vold (58 personer), seksuelle overgrep (26 personer) og økonomiske overgrep (21 personer). Det var ikke signifikante forskjeller i forekomsten av vold og overgrep mellom de yngste eldre (fra 66 til 75 år) og de eldste eldre (fra 75 til 90 år). I om lag åtte av ti tilfeller var den som utøvde volden i nær relasjon til den som ble utsatt.

Tiltak mot vold i nære relasjoner

Regjeringen har som mål at forebygging av vold skal prioriteres og styrkes, og at alle relevante sektorer skal bidra og synliggjøres som helsefremmende arenaer. Regjeringen har også som mål at vold skal oppdages tidlig og at utsatte og utøvere av vold skal få individuelt tilpasset oppfølging, hjelp og behandling (1).

NKVTS publiserte i 2018 en rapport som beskrev forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner i Norge basert på forskningsbaserte evalueringer og annen skriftlig dokumentasjon. De fant manglende forskningsbasert kunnskap om forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner generelt og lite systematisk kunnskap om hvilke og hva slags forebyggende tiltak som virker. De identifiserte en del tiltak rettet mot barn, unge og deres familier, men fant at det manglet dokumentasjon på forebyggende tiltak rettet mot

den voksne og den eldre befolkningen. Denne rapporten tok ikke for seg forebyggende arbeid rettet mot æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller andre former for negativ sosial kontroll i familien (29).

FHI har tidligere kartlagt omfanget av internasjonal forskning om effekt av behandlingstiltak for personer som er utsatt for eller utøver vold (30). Målet med denne kartleggingen var å vise forekomsten av systematiske oversikter om effekt av behandling for disse gruppene. Kartleggingen inkluderte 349 systematiske oversikter, de fleste av høy kvalitet og publisert etter 2010. Noen behandlingstiltak ser ut til å ha vært gjenstand for forskning hyppigere enn andre. For eksempel var kognitive og atferds-terapeutiske metoder, med eller uten traumefokus, den psykologiske behandlingsmetoden som gikk igjen i flest systematiske oversikter. Forskjellige psykososiale tiltak forekom også hyppig, og mange systematiske oversikter hadde fokus på medikamentell behandling. Alternative og komplementære behandlingstiltak var mindre vanlig. Vi fant svært få systematiske oversikter om tidlige intervensjoner for voldsutsatte, og om parterapi. Når det gjaldt typer vold i de systematiske oversiktene, var tjenesterelatert vold og seksuelle overgrep de voldstypene som forekom oftest i oversikter om behandling for personer som hadde vært utsatt for vold. Blant oversikter som handlet om behandling for personer som utøver vold, var diagnoserelatert aggresjon og vold den klart største kategorien. Voksne var den største, og eldre var den minste aldersgruppen blant systematiske oversikter som avgrenset på alder. Vi fant svært få systematiske oversikter som undersøkte brukererfaringer blant målgruppene, mens et flertall av oversiktene hadde nye voldstilfeller og psykisk helse som primærutfall. De største kunnskapshullene fant vi for brukererfaringer. Vi observerte også at vold mot eldre, digital vold og rusrelatert vold var lite prioriterte temaer. Videre ser det ut til å være et behov for oppsummert forskning om tidlige intervensjoner og parterapi.

Vi vet for øvrig for lite om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner i Norge, og om effekten av tiltakene. En kartlegging av eksisterende norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner vil derfor utgjøre et viktig utgangspunkt i arbeidet med å utrede videre forskningsbehov, og utarbeide en nasjonal plan for videre forskning på vold i nære relasjoner.

Avgrensning og problemstilling

Hensikten med denne kartleggingen er å få en oversikt over forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner i Norge, samt å identifisere kunnskapshull. Kartleggingen skal besvare følgende problemstillinger:

Hvilken forskning foreligger om:

1. Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner i Norge?
2. Hjelpetiltak rettet mot personer som er utsatt for og/eller utøver vold i nære relasjoner i Norge?

I denne kartleggingen har vi avgrenset forebyggende tiltak til organiserte programmer, innsatser og prosesser for å hindre vold i nære relasjoner. Dette inkluderer universell

forebygging (tiltak som retter seg mot alle, uten å skille mellom grupper eller individer), selektiv forebygging er strategier (tiltak som rettes mot risikosituasjoner og risikogrupper som er mer utsatt enn andre) samt indikativ forebygging (tiltak som rettes mot enkeltindivider hvor risikofaktorer eller voldshendelser allerede er observert eller opplevd) (31). Når det gjelder hjelpetiltak har vi avgrenset dette til støtte og hjelpetiltak, som gis utenfor spesialisthelsetjenesten, til utsatte og utøvere av vold som skal bidra til positiv endring og hindre videre problemutvikling.

Metode

For å svare på oppdraget har vi utarbeidet en forskningskartlegging med forskningskart (evidence and gap map: <https://campbellcollaboration.org/evidence-gap-maps.html>). Denne typen forskningskartlegging egner seg særlig godt til å identifisere kunnskapshull, da den forutsetter et forhåndsbestemt konseptuelt rammeverk for hva slags forskning og –temaer som skal kartlegges. Metoden innebærer systematiske litteratursøk, utvelgelse av studier basert på forhåndsbestemte inklusjonskriterier og koding av inkluderte studier innenfor et forhåndsbestemt rammeverk (32). Prosjektplan for denne oversikten er tilgjengelig her: <https://www.fhi.no/cristin-prosjekter/aktiv/norsk-forskning-om-forebyggende-tiltak-og-hjelpetiltak-mot-vold-i-nare-rela/>

Inklusjonskriterier

Vi inkluderte alle studiedesign, også prosjektplaner/protokoller for pågående studier og systematiske oversikter publisert i 2010 eller etter.

Populasjon:	Den generelle befolkningen
	Særlige utsatte grupper (barn, eldre og sårbare grupper)
	Personer som utøver vold ¹ mot partner, familiemedlem(mer), slektning(er), eller i vennskaps-, tillits- eller avhengighetsrelasjoner (inkl. tjenesterelasjoner)
Land:	Studier utført i Norge
Tiltak:	Forebyggende tiltak, som informasjonsarbeid og andre brede innsatser for å forhindre forekomst av vold i nære relasjoner
	Hjelpetiltak, som tjenestenes arbeid, samtaler, oppfølging, miljø-terapeutisk arbeid, sikkerhetsarbeid, tverretatlig samarbeid
	Brukererfaringer med tiltak/tjenester

¹ Fysisk vold, seksuell vold (seksuelle overgrep/voldtekt), psykisk vold/trusler, økonomisk vold, latent vold, digital vold, forsømmelse og neglisjering, æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse (kvinnelig omskjæring/FGM), negativ sosial kontroll

Sammenlikning:	Ingen tiltak, andre typer tiltak
Utfall:	Brukererfaringer, nye tilfeller av voldsutøvelse, vold og overgrepseksponering, atferdsproblemer, psykososial fungering, voldsrisikovurdering
Språk:	Skandinavisk og Engelsk

Eksklusjonskriterier:

- Forskning om behandlingstiltak (innen spesialisthelsetjenesten) da dette er kartlagt tidligere i kartleggingsoversikten «Behandlingstiltak for personer som er utsatt for eller utøver vold: Et forskningskart over systematiske oversikter» (30)
- Primærstudier som ikke er utført i Norge, selv om norske forfattere har bidratt
- Systematiske oversikter over internasjonale studier, selv om forfatterne er norske
- Publikasjoner av forfattere som har hovedstilling utenfor Norge, selv om en eller flere har bistilling i Norge
- Konferansesammendrag som omhandler forskning som er publisert i artikler eller rapporter
- Kronikker, debattinnlegg, omtaler/reportasjer om forskning og tilsvarende publikasjonstyper
- Studentoppgaver (inkludert bachelor og masteroppgaver)
- Publikasjoner publisert før år 2010

Litteratursøking

Vi søkte systematisk etter litteratur i følgende databaser:

- CINAHL
- Cochrane Library: Cochrane Reviews; Cochrane Protocols; Cochrane Central Register of Controlled Trials (CENTRAL)
- EMBASE (Ovid)
- Ovid MEDLINE
- PsycINFO (Ovid)
- SveMed+

I tillegg søkte vi i følgende kilder (alfabetisk):

- BORA (Bergen Open Research Archive)
- Cristin (Current research information system in Norway)
- Google Scholar
- Idunn (Digital plattform for fag- og forskningstidsskrifter, Universitetsforlaget)
- NORA
- NORART (Norske og nordiske tidsskriftsartikler)

- Oda (Digitalt vitenarkiv, OsloMet)
- ORIA (portal til materialet fra de fleste norske fag- og forskningsbibliotek)
- Prosjektbanken, Forskningsrådet

Forskningsbibliotekar Ingrid Harboe utviklet søkestrategien med innspill fra prosjektgruppen og Bufdir. En annen forskningsbibliotekar fagfellevurderte søkestrategien. Søkestrategien presenteres i Vedlegg 1.

Artikkelutvelging

To forskere gikk gjennom alle titler og sammendrag for å vurdere relevans i henhold til inklusjonskriteriene. Ved uenighet trakk vi en tredje prosjektmedarbeider inn for å bidra til konsensus.

Vi brukte det elektroniske verktøyet EPPI-Reviewer 4 (25) i utvelgesprosessen. EPPI-Reviewer inneholder en teknologi som gjør det mulig å generere interaktive forskningskart.

Vurdering av risiko for systematiske feil i enkeltstudier

Vi har ikke vurdert de inkluderte studienes risiko for systematiske skjevheter.

Dataekstraksjon

Selve kartleggingen av de inkluderte studiene hadde som hensikt å få fram problemstillinger som er godt dekket av forskning, og problemstillinger med lite eller ingen etablert forskning (kunnskapshull). For å kunne kode materialet var det nødvendig å forhåndsbestemme hvilke kategorier som skulle inngå i kartleggingen, så langt det var mulig. Vi utviklet et rammeverk for kodingen av de inkluderte studiene som hadde til hensikt å gi faglig relevante kategorier til forskningskartet. Kodingen ble gjort i Eppi-Reviewer der vi først tok utgangspunkt i de forhåndsbestemte hovedkategoriene for dataauthenting som vi hadde satt opp i prosjektplanen: Studiens førsteforfatter og publikasjonsår, studiedesign, trekk ved populasjonen (aldersgrupper, subgruppetilhørighet), type tiltak (klassifisert i over- og underkategorier) og arenaer for tiltak. Vi gjennomførte deretter en pilot for dataekstraksjon på 20 studier for så å gjøre noen justeringer på enkelte kategorier, før vi kodet hele materialet. De forhåndsdefinerte kategoriene vi benyttet for kodingen presenteres i Vedlegg 2.

Vi har ikke hentet ut og presentert resultater fra de inkluderte oversiktene.

Etikk

Betraktninger om etiske problemstillinger er ikke en del av denne forskningskartleggingen.

Avvik fra prosjektplan

Etter innspill fra Bufdir om litteratur vi ikke fanget opp i det opprinnelige søket, valgte vi å gjøre ekstra søk etter grå litteratur ved bruk av tekstord i Google. CHH gjennomførte 25. og 26. august 2020 systematiske søk på nettsidene til 12 utvalgte norske institusjoner (Vedlegg 1: Søkestrategi):

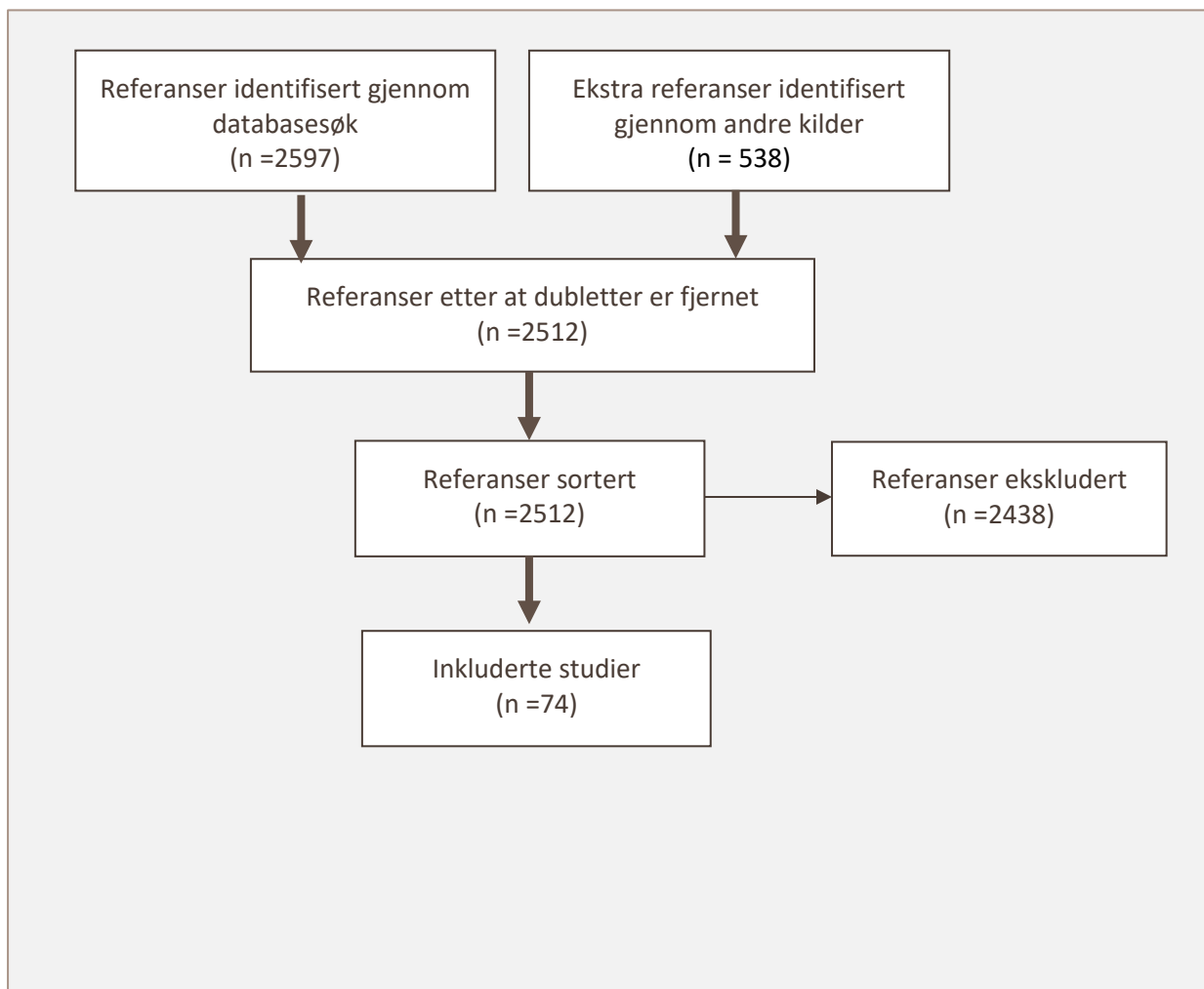
- Fafo
- NTNU samfunnforskning
- NORCE
- Kriminalforebygging
- Politihøgskolen
- IMDi
- Bufdir
- Nordlandsforskning
- NKVTS
- NTNU
- OsloMet
- Institutt for samfunnsforskning

Vi inkluderte også noen studier etter innspill fra oppdragsgiver. Oversikt over studier indentifisert i opprinnelig søk, ekstra søk og etter innspill fra eksperter presenteres i Vedlegg 3.

Resultater

Resultater av litteratursøket

Det systematiske litteratursøket resulterte i 2512 treff. Av disse identifiserte vi 74 relevante studier som omhandlet vold i nære relasjoner og forebyggende eller hjelpetiltak i norsk setting (Figur 1). Disse var publisert mellom 2010 og 2020.

Figur 1. Flytskjema over identifisert litteratur

Inkluderte studier

Kodene som vi presenterer i resultatene er ikke gjensidig utelukkende kategorier, og noen studier har mer enn én kode i én eller flere kategorier. Det vil derfor forekomme at det henvises til samme studie flere ganger under ulike kategorier.

Studiedesign

Vi inkluderte alle studiedesign. Da vi kun gjennomgikk studienes sammendrag, fikk vi ofte begrenset informasjon og i mange av sammendragene manglet beskrivelse av design og metode. For studiene der dette var beskrevet var det en overvekt av kvalitative studier. En oversikt over studienes design presenteres i Tabell 1.

Tabell 1: Studiedesign rapportert i enkeltstudiene

Studiedesign	Antall studier (%)
Kvalitativ studie	34 (46)
Blandet metode	6 (8)
Observasjonsstudie	7 (10)
Kunnskapsoppsummering	5 (7)
Effektstudie	1 (1)
Uklart/ikke beskrevet	21 (28)
Totalt	74 (100)

Populasjon

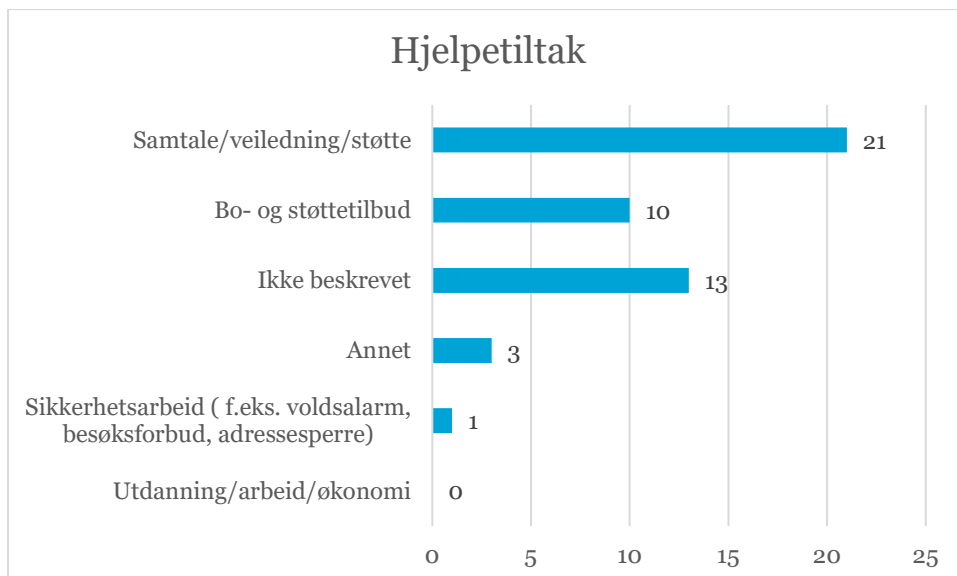
Da vi bare har gjennomgått studienes sammendrag har vi også begrenset informasjon om populasjonene i de ulike studiene. Kun i ni (12 %) av sammendragene var alder på deltakerne spesifikt beskrevet, i alle disse var populasjonen barn og unge.

Type tiltak

Vi identifiserte 39 studier på hjelpetiltak (33-71), 30 studier (23;29;72-99) på forebyggende tiltak og fem studier som omhandlet både forebyggende- og hjelpetiltak (100-104). Enkelte studier omhandlet flere ulike forebyggende tiltak eller hjelpetiltak og har derfor flere koder innen samme kategori.

Når det gjelder hjelpetiltak var det tiltak som gikk på samtale/veiledning/støtte og bo- og støttetilbud som forekom hyppigst. Tre studier ble kodet med annet. Disse inkluderte politiets voldsofferkoordinatorer, tannhelsetjenestens opplysningsplikt og henvisning til og koordinering med andre hjelpeinstanser. I 13 av sammendragene ble hjelpetiltak omtalt uten at innholdet i disse ble spesifisert.

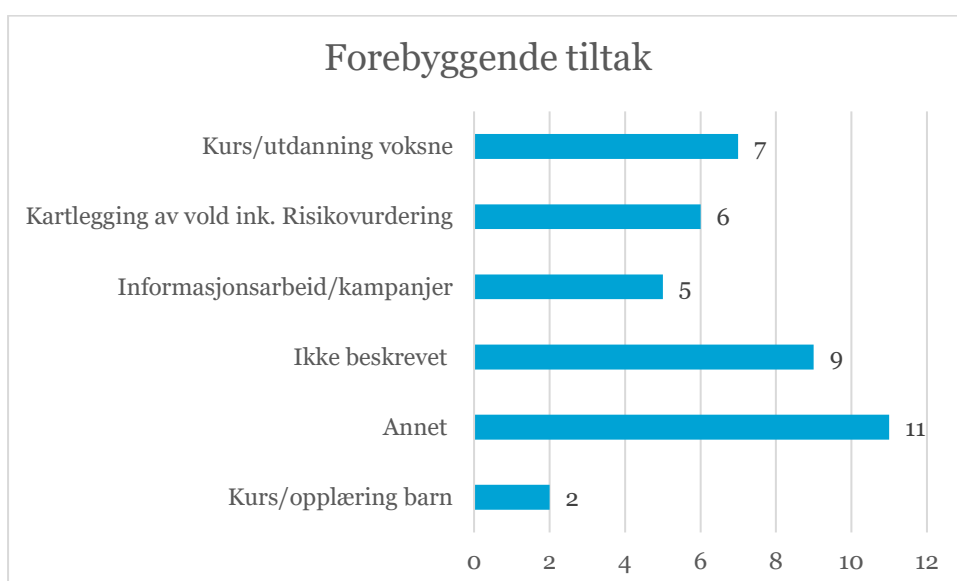
Vi identifiserte ingen studier om tiltak knyttet til utdanning/arbeid/økonomi. De ulike formene for hjelpetiltak som fremkommer i studiene presenteres i Figur 2.

Figur 2: Hjelpetiltak beskrevet i studiene

Når det gjelder forebyggende tiltak var det et bredt spekter av tiltak som ble beskrevet i studiene. Kurs/opplæring av voksne og kartlegging av vold/risikovurdering var tiltakene som ble hyppigst beskrevet, etterfulgt av kartlegging av vold inkl. risikovurdering samt informasjonsarbeid og kampanjer.

Elleve studier ble kodet med annet da de ikke passet inn i de forhåndsbestemte kategoriene. Disse inkluderte: forebyggende arbeid generelt, tverrfaglig samarbeid, oppfølging av foreldre, frivillig samtale og underlivsundersøkelse, en modell for organisering av arbeidet mot vold og overgrep i kommunene, varslingsystemer for avdekking av vold og overgrep mot risikoutsatte voksne, støtte til gravide/småbarnsforeldre med rus- og psykiske problemer, miljøterapi som forebygging av vold, og kartlegging av informasjonsrutiner. I ni av sammendragene ble innholdet i tiltakene ikke beskrevet. Type forebyggende tiltak beskrevet i studiene vises i Figur 3.

Figur 3: Forebyggende tiltak beskrevet i studiene

Målgrupper for tiltakene

Hovedvekten av tiltakene (53 %) var rettet mot personer utsatt for vold og overgrep og familier (20 %). Én studie ble kodet som «annet» da den var rettet mot fedre i fengsel. I tre studier var målgruppen uklar. Åtte av tiltakene var spesifikt rettet mot kvinner, og én mot menn, de øvrige tiltakene var rettet mot begge kjønn. Målgruppene fordelt på type tiltak presenteres i Tabell 2.

Tabell 2: Målgrupper fordelt på type tiltak

Målgruppe	Hjelpetiltak	Forebyggende tiltak
Personer utsatt for vold i nære relasjoner*	29	11
Utøvere av vold i nære relasjoner og personer i risiko for å utøve vold	1	1
Både personer utsatt for vold og utøvere av vold*	4	7
Familier*	7	9
Personer som arbeider med personer utsatt for vold og/eller utøvere av vold	-	7
Annet	1	
Ikke beskrevet	2	1

*En eller flere studier omhandler både forebyggende –og hjelpetiltak

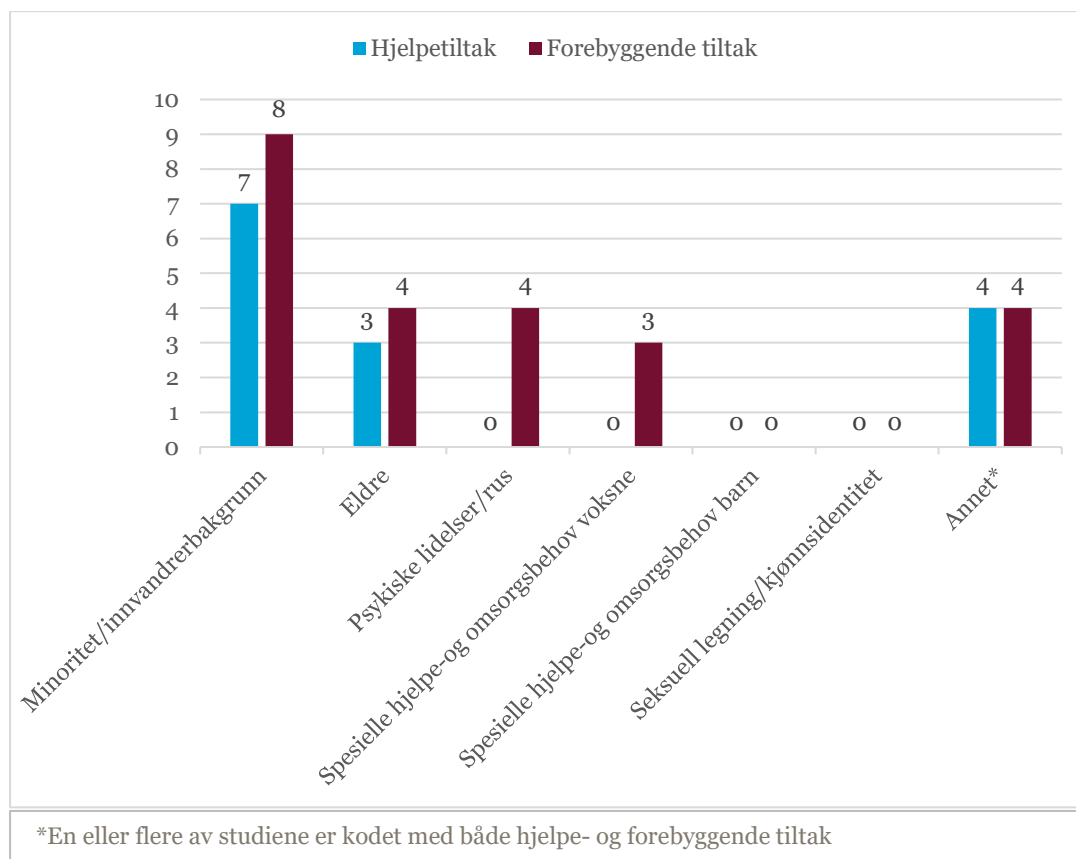
Når det gjelder relasjonen mellom den som var utsatt for og den som hadde utøvd vold var tiltakene i 33 av studiene rettet mot vold i familier, to omhandlet tiltak mot partnervold, to mot vold mellom personer med tjenesterelasjon og én mellom venner. I de øvrige studiene fremkommer det ikke hvilke relasjoner volden forekommer i da de omhandler vold i nære relasjoner mer generelt.

Utsatte grupper

41% av de inkluderte studiene omhandlet tiltak rettet mot personer som er spesielt utsatt for vold i nære relasjoner (Figur 4). Halvparten av disse var rettet mot personer med minoritet/innvandrers bakgrunn.

Seks studier ble kodet med «annet» som var andre grupper enn de vi hadde forhåndsdefinert, én studie omhandlet gravide, én sårbare familier, én utsatte barn og unge og én fedre i fengsel, én barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd og én voldsutsatte kvinner i fengsel.

Vi identifiserte ingen studier på tiltak knyttet til seksuell legning/kjønnsidentitet, eller barn med særskilte hjelpe- og omsorgsbehov. I Figur 4 presenteres forebyggende- og hjelpetiltak fordelt på de ulike kategoriene for sårbare grupper.

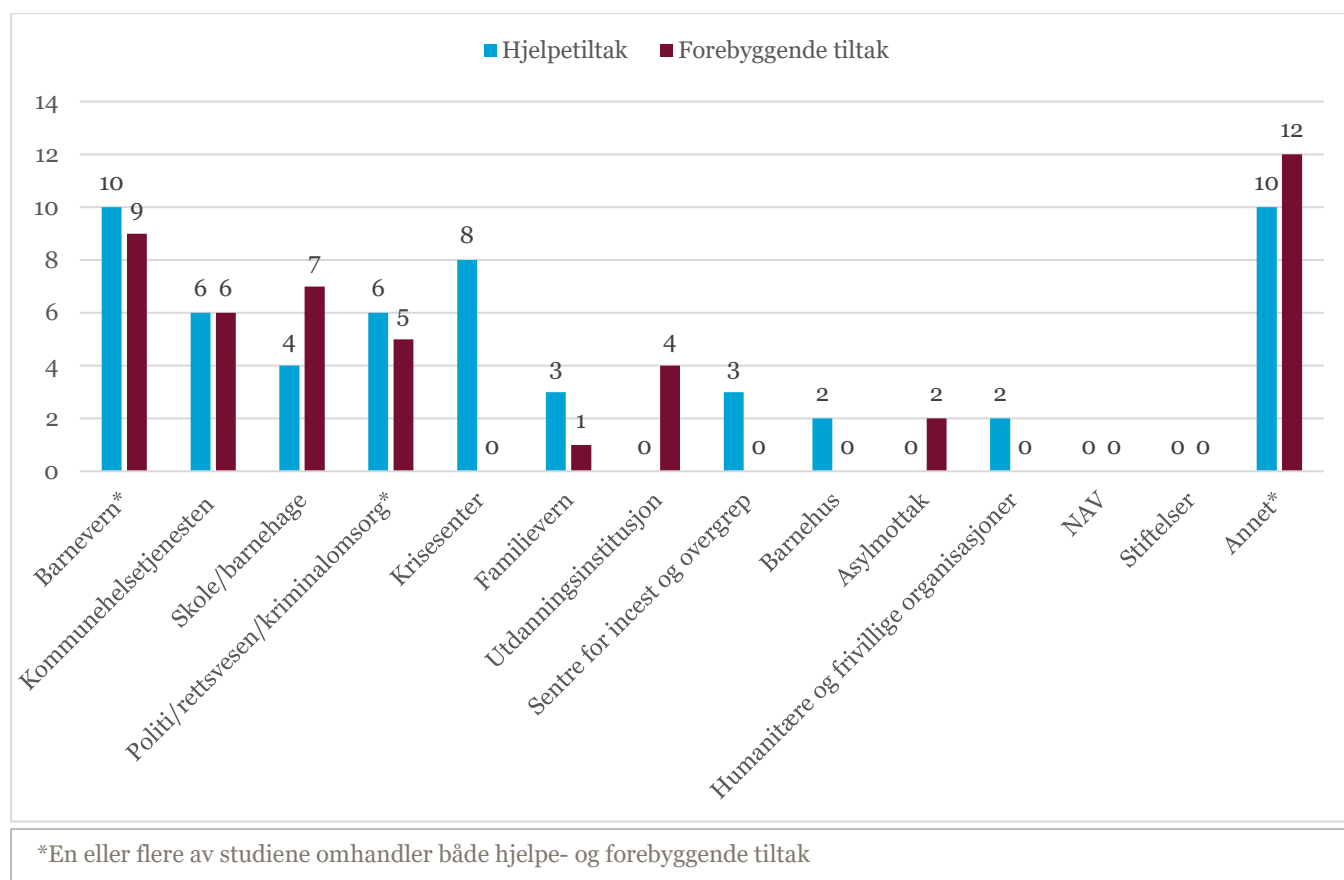
Figur 4: Forebyggende- og hjelpetiltak fordelt på de ulike kategoriene for sårbare grupper

Arenaer for tiltak

Når det gjelder de arenaene de ulike tiltakene utføres i, identifiserte vi flest studier på tiltak knyttet til barnevern (N=17), etterfulgt av kommunehelsetjenesten (N=12), politi/rettsvesen/kriminalomsorg (N=10), skole og barnehage (N=9) og krisesenter (N=8). Vi identifiserte få studier innen de øvrige arenaene og ingen studier på tiltak innen NAV eller stiftelser. Hele 20 studier ble kodet med «annet» da de ikke passet inn under noen av de forhåndsdefinerte arenaene. Disse inkluderte:

- Arbeid i kommunene mot vold i nære relasjoner (23;67;72;95;97-99;103)
- Det nasjonale bo- og støttetilbudet for unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold (62;68)
- Hjelpe-, støtte- og alarm telefoner (45;66)
- Fylkesnemda (54)
- Integreringsrådgivere (60)
- Konfliktråd (67)
- Tverrfaglige konsultasjonsteam (104)
- Familieambulatoriet (80)
- Forebyggende arbeid i Norge generelt (29;89)
- Samhandling mellom ulike tjenestenivåer (88)
- Sinnemestringskurs (Brøsetmodellen) (41)

Flere av studiene omhandlet tiltak innen flere ulike arenaer. Antall identifiserte studier fordelt på forebyggende- og hjelpetiltak innenfor de ulike arenaene presenteres i Figur 5.

Figur 5: Arenaer for tiltak i de identifiserte studiene

I de neste avsnittene presenterer vi studiene vi identifiserte innenfor de ulike arenaene

Barnevern

Av de 17 studiene som omhandlet tiltak innenfor barnevernet var åtte hjelpetiltak og syv forebyggende tiltak og to omhandlet både hjelpetiltak og forebyggende tiltak (34;42;53;54;57;61;71;73;83-85;90-92;100;102). Hovedvekten (N=8) av tiltakene var rettet mot personer utsatt for vold og overgrep, fire var rettet mot familier, tre mot personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold og to var rettet mot både utsatte og utøvere av vold.

Syv av tiltakene var rettet mot spesielt sårbare grupper, hvorav fire var rettet mot personer med minoritet/innvandrers bakgrunn, én mot barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd, én mot spesielt utsatte barn og unge og én mot sårbare familier. Studiene presenteres i Tabell 3.

Tabell 3: Oversikt over identifiserte studier på tiltak innen barnevern

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Bakketeig (2019) (34)	Tverretatlig samarbeid i «voldsfeltet»	Hjelpetiltak	Utsatte og Utøvere av vold
Bredal (2018) (61)	Forskningsbasert kunnskap om barnevernets arbeid med tenåringsjenter utsatt for vold og/eller streng kontroll i familier med innvandrerbakgrunn.	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Bufdir (2017) (57)	Bruk av familieråd i vold- og høykonfliktsaker	Hjelpetiltak	Familier
Bufdir (2019) (58)	Evalueringsprosjekt for unge under 18 år utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap, og vurdering av nye støttetiltak	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Haugen (2018) (73)	Forebyggende arbeid med vold i minoritetsfamilier	Forebyggende	Familier
Kojan (2011) (100)	Forebyggende arbeid generelt	Forebyggende og Hjelpetiltak	Familier
Kojan (2020) (53)	Barnevernets arbeid med barn og unge som har erfart vold og overgrep i nære relasjoner	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Lillevik (2012) (83)	Miljøterapeutisk praksis i forebygging av vold	Forebyggende	Utøvere av vold
Mevik (2016) (84)	Dialogtimer med fjerdeklassinger	Forebyggende	Utsatte for vold
Moe (2015) (85)	Felles kapabilitetsutvikling mellom barnehage og barnevern	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold
Næss (2014) (42)	Samarbeid mellom tannhelse og barnevern for å bedre praksis i å oppdage barn som er utsatt for mishandling eller omsorgssvikt.	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Storø (2012) (91)	Miljøarbeid med å forebygge og mestre volden og de følelsene som den utløser i institusjoner for barn	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold

Søftestad (2013) (90)	Kartlegging av seksuelle overgrep mot barn	Forebyggende	Familier
Vorland (2017) (71)	Samarbeid mellom barnevern og politi	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Wollscheid (2020) (92)	Kompetanseheving på vold og overgrep blant offentlig ansatte	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold
Øverli (2018) (102)	Forebyggende arbeid med barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd	Forebyggende og hjelpetiltak	Utsatte og utøvere av vold
Aarset (2018) (54)	Barneverntjenestens og fylkesnemndas håndtering av saker om omsorgsovertakelse i familier med etnisk minoritetsbakgrunn	Hjelpetiltak	Utsatte for vold

Kommunehelsetjenesten

Tolv studier som omhandlet tiltak innen kommunehelsetjenesten ble identifisert, hvorav seks var forebyggende tiltak og seks hjelpetiltak (42;43;49-51;64;76;78;79;82;88;92). Hovedvekten av tiltakene (N=7) var rettet mot utsatte for vold, to mot utsatte og utøvere av vold, en mot familier og en mot personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold og i én studie var dette ikke beskrevet. Over halvparten av tiltakene var rettet mot spesielt sårbare grupper. Tre av tiltakene var rettet mot eldre personer og tre var tiltak rettet mot personer med minoritet/innvandrerbakgrunn, og én mot gravide. Studiene presenteres i Tabell 4.

Tabell 4: Oversikt over identifiserte studier på tiltak innen kommunehelsetjenesten

Forfatter (år)	Tiltak	Målgruppe	
Brodtkorb (2018) (76)	Prosjekt med systematisk samarbeid mellom helsestasjonene og familievern tjenesten	Forebyggende	Familier
Danielsen (2016) (64)	Kommunale helse- og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner.	Hjelpetiltak	Ikke beskrevet
Ghebremedhin (2013) (78)	Frivillige samtaler og underlivsundersøkelse	Forebyggende	Utsatte og utøvere av vold
Henriksen (2019) (79)	Kartlegging og informasjon for å avdekke og forebygge partnervold under graviditet	Forebyggende	Utsatte for vold
Lien (2012) (82)	Frivillig samtale og underlivsundersøkelse	Forebyggende	Utsatte for vold
Nordanger (2012) (43)	Konsultasjonsteam-modellen for tidlig identifisering og hjelp til barn utsatt for vold og overgrep (tverrfaglig tiltak)	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Næss (2014) (42)	Samarbeid mellom tannhelse og barnevern for å bedre praksis i å oppdage barn som er utsatt for mishandling eller omsorgssvikt.	Hjelpetiltak	Utsatte for vold

Sajjad (2010) (88)	Kartlegging av informasjonrutiner innad i og mellom helsetjenestene om kjønnslemlestelse	Forebyggende	Utsatte og utøvere av vold
Sandmoe (2013) (49)	Sykepleieres identifisering og håndtering av eldre klienter som er utsatt for vold	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Sandmoe (2013) (51)	Kommunale tiltak for å hjelpe eldre som utsettes for overgrep – med fokus på hjemmetjenestens pasienter	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Sandmoe (2011) (50)	Sykepleiere og saksbehandleres håndtering av saker som omhandler vold mot eldre	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Wollscheid (2020) (92)	Kompetanseheving på vold og overgrep blant offentlig ansatte	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold

Politi, rettsvesen og kriminalomsorg

Ti studier som omhandlet tiltak innen politi, rettsvesen og kriminalomsorg ble identifisert (40;44;48;65;71;74;86;92;101;105), hvorav fire omhandlet forebyggende tiltak og tre hjelpetiltak og én omhandlet begge type tiltak. Fire studier hadde utsatte som målgruppe, tre familier, én personer som arbeider med voldsutsatte, og én ble kodet med annet da den hadde fedre i fengsel som målgruppe for intervensjonen. Tre av studiene var på tiltak rettet mot spesielt utsatte/sårbare grupper. Én studie omhandlet tiltak rettet mot eldre, én mot personer med innvandrers/minoritetsbakgrunn og én var rettet mot fedre i fengsel. Studiene presenteres i Tabell 6.

Tabell 6: Oversikt over identifiserte studier på tiltak innen politi/rettsvesen og kriminalomsorg

Forfatter (år)	Tiltak	Målgruppe	
Aas (2018) (74)	Politiets forebyggende arbeid mot eldrevold i nære relasjoner	Forebyggende	Familier
Bredal (2019) (101)	Pilotering av en samarbeidsmodell i saker om vold i nære relasjoner	Forebyggende og Hjelpetiltak	Utsatte og utøvere av vold
Dullum (2017) (65)	Samareid mellom kritesenter og fengsel om tilbud til voldsutsatte kvinner i fengsel	Forebyggende	Utsatte for vold
Drammen kommune (2011) (77)	Informasjon og opplæring i forebyggende hensikt, og tverrfaglig samarbeid	Forebyggende	Familier
Hansen (2016) (40)	Programmet «Pappa i fengsel» for at fedre i fengsel skal bli bedre til å følge opp barna sine	Hjelpetiltak	Annet
Nesset (2017) (86)	Politiets kartlegging og risikovurdering ved partnervold	Forebyggende	Utsatte for vold
Nordstrøm (2011) (44)	Familievoldkoordinatorer	Hjelpetiltak	Familier

Vorland (2017) (71)	Samarbeid mellom barnevern og politi	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Wollscheid (2020) (92)	Kompetanseheving ansatte	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold
Øverlien (2016) (48)	Politiets kommunikasjon med barn utsatt for vold i hjemmet	Hjelpetiltak	Utsatte for vold

Skole/barnehage

Ni av studiene omhandlet tiltak innen skole og barnehage, hvorav seks var forebyggende tiltak og tre hjelpetiltak (35;36;39;75;85;87;92;94;96). Fem av tiltakene var rettet mot utsatte barn, ett mot utsatte og utøvere av vold (mobbing) og to var rettet mot personer som arbeider med voldsutsatte og/eller utøvere og én mot både utsatte og mot ansatte i skolen. Én av disse studiene var rettet mot spesielt sårbare grupper; personer med minoritet/innvandrerbakgrunn. Studiene presenteres i Tabell 5.

Tabell 5: Oversikt over identifiserte studier på tiltak innen skole/barnehage

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Alhassan (2017) (39)	Psykososial oppfølging av elever etter seksuelle overgrep i skolen	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Bratterud (2011) (75)	Utvikling av tiltak for å styrke barnehageansattes kompetanse om vold og overgrep mot små barn	Forebyggende	Utsatte for vold
Bredal (2015) (94)	Minoritetsrådgiveres arbeid mot ekstrem kontroll som fører til alvorlige begrensninger av unges frihet, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold
Kvarme (2013) (35)	Løsningsorienterte støttegrupper for barn utsatt for mobbing	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Kvarme (2016) (36)	Støttegrupper for barn utsatt for mobbing	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Milan (2019) (96)	Effekter av teaterforestillingen Sinna Man	Forebyggende	Utsatte for vold
Moe (2015) (85)	Samarbeid på ledernivå mellom barnehage og barnevern gjennom felles kapabilitetsutvikling	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold
Roland (2012) (87)	Kompetanseheving ansatte: The zero program	Forebyggende	Utsatte og utøvere av vold
Wollscheid (2020) (92)	Kompetanseheving ansatte	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold

Krisesenter

Åtte studier på tiltak innen krisesenter ble identifisert, hvorav alle var hjelpetiltak (34;46;47;52;55;59;65;70). Seks av tiltakene er rettet mot utsatte for vold, og ett mot både utøvere av vold og utsatte for vold og én mot familier. Én av studiene var rettet mot en sårbar gruppe; mødre i fengsel. Studiene presenteres i Tabell 7.

Tabell 7: Oversikt over identifiserte studier på tiltak innen krisesenter

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Bakketeig (2019) (34)	Tverretattlig samarbeid i «voldsfeltet»	Hjelpetiltak	Utsatte og Utøvere av vold
Barne- ungdoms og familie- direktoratet (2019) (58)	Gjennomgang av tilbudet til barn på krisesentre, inkludert barnas rett til hjelp fra andre tjenester.	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Bliksvær (2019) (59)	Kunnskapsoversikt over kommunenes krisesentertilbud i Norge	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Dullum (2017) (65)	Samareid mellom krisesenter og fengsel om tilbud til voldsutsatte kvinner i fengsel	Forebyggende	Utsatte for vold
Øverlien (2011) (46)	Tiltak til barn i krisesenter og barnas opplevelse av disse	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Øverlien (2012) (47)	Krisesentre som intervensjonsarena for barn som har opplevd vold i hjemmet	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Selvik (2017) (52)	Barn i krisesenter: Barnes erfaringer mer læreres forståelse og håndtering av barnas situasjon	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Sollied (2016) (70)	Evaluering av ICDP utprøvd i krisesentre	Hjelpetiltak	Familier

Statens barnehus

Når det gjelder Statens barnehus har vi identifisert to studier som omhandlet hjelpetiltak (33;34). Én var rettet mot utsatte og utøvere og én mot utsatte for vold. Ingen av disse var rettet mot spesielt sårbare/utsatte grupper. Studiene presenteres i Tabell 8.

Tabell 8: Oversikt over identifiserte studier på tiltak innen Statens barnehus

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Bakketeig (2019) (34)	Tverretattlig samarbeid i «voldsfeltet	Hjelpetiltak	Utsatte og Utøvere av vold
Bakketeig (2012) (33)	Tverrfaglig samarbeid i barnehusene	Hjelpetiltak	Utsatte for vold

Familievern

Fire studier på tiltak innen familievern ble identifisert, tre om hjelpetiltak og én om forebyggende tiltak (34;67;69;76). Tre hadde familier som målgruppe for tiltaket, mens den andre hadde både de som utøvede vold og de som var utsatt for vold som målgruppe. Et av tiltakene var rettet mot en spesielt sårbar gruppe; personer med minoritet/innvandrerbakgrunn. Studiene presenteres i Tabell 9.

Tabell 9: Oversikt over identifiserte studier på tiltak innen familievern

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Bakketeig (2019) (34)	Tverretattlig samarbeid i «voldsfeltet	Hjelpetiltak	Utsatte og utøvere av vold
Brodtkorb (2018) (76)	Prosjekt med systematisk samarbeid mellom helsestasjonene og familievern tjenesten	Forebyggende	Familier
Hydle (2011) (67)	Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker	Hjelpetiltak	Familier
Rosten (2020) (69)	Truffet av Volden- familievernets arbeid i saker med vold i nære relasjoner	Hjelpetiltak	Familier

Sentre mot incest og overgrep

Tre studier på hjelpetiltak ved sentre mot incest og overgrep ble identifisert (37;38;56). Målgruppene for tiltakene var henholdsvis utsatte og familier. I én studie var målgruppen ikke beskrevet i sammendraget. Ingen av studiene var rettet mot spesielt utsatte grupper. Studiene presenteres i Tabell 10.

Tabell 10: Oversikt over identifiserte studier tiltak ved sentre mot incest og overgrep

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Barne ungdoms og familiedirektoratet (2016) (56)	Gjennomgang av tilbudet til barn på sentrene mot incest og seksuelle overgrep	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Pettersen (2016) (37)	Psykisk helsearbeid som utføres på norske incestsentere	Hjelpetiltak	Uklart
Pettersen (2012) (38)	Arbeid innen norske incestsentere	Hjelpetiltak	Familier

Asylmottak

Vi identifiserte to studier på forebyggende tiltak i asylmottak (82;92). Den ene var rettet mot utsatte for vold og overgrep, mens den andre var rettet mot personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold. Én av studiene var rettet mot personer med minoritet/innvandrerbakgrunn. Studiene presenteres i Tabell 11.

Tabell 11: Oversikt over identifiserte studier på tiltak innen asylmottak

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Lien (2012) (82)	Frivillig samtale og underlivsundersøkelse	Forebyggende	Utsatte for vold
Wollscheid (2020) (92)	Kompetanseheving ansatte	Forebyggende	Personer som arbeider med voldsutsatte og/eller utøvere

Utdanningsinstitusjoner

Her identifiserte vi to studier på forebyggende tiltak som omhandlet helseutdanningsinstitusjonenes undervisning om vold og overgrep (81;93). Målgruppen for tiltakene var personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold. Et av tiltakene omhandlet arbeid med spesielt sårbare grupper; personer med minoritets/innvandrerbakgrunn.

Tabell 12: Oversikt over identifiserte studier på tiltak innen utdanningsinstitusjoner

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Barne ungdoms og familiedirektoratet (2016) (93)	Etter- og videreutdanning om vold og seksuelle overgrep. Kompetanseheving for forebygging, tidlig avdekking og god hjelp til barn og unge utsatt for vold og seksuelle overgrep	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold
Johansen (2017) (81)	Helseutdanningsinstitusjonenes undervisning om kjønnslemlestelse til helsearbeidere	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold

Tiltak i regi av humanitære og frivillige organisasjoner

Vi identifiserte to studier som inkluderte tiltak i regi av humanitære eller frivillige organisasjoner (63;67). Den ene omhandlet hjelpetiltak i form av ressursvenn og den andre hjelpetiltak i form av dialog i arbeidet med å forhindre eller avhjelpe konsekvensene av tvangsekteskap, streng patriarkalsk kontroll eller kollektivt basert æresrelatert vold mot barn og unge innen flere arenaer.

Tabell 13: Oversikt over identifiserte studier på tiltak i regi av humanitære og frivillige organisasjoner

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Danielsen (2019) (63)	Ressursvenn. Et frivillig hjelpetiltak for voldsutsatte personer i reetableringsfasen	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Hydle (2011) (67)	Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker	Hjelpetiltak	Familier

NAV

Vi identifiserte ingen studier på tiltak knyttet til NAV.

Stiftelser

Vi identifiserte ingen studier på tiltak knyttet til stiftelser.

Andre arenaer

Når det gjelder tiltak innen andre arenaer enn de vi hadde forhåndsdefinert, identifiserte vi 20 studier (23;29;41;45;54;60;62;66-68;72;80;88;89;95;97-99;103;104). De ulike arenaene er presentert tidligere under avsnittet «arenaer for tiltak».

Ti av disse studiene omhandlet forebyggende tiltak, åtte hjelpetiltak og to omhandlet begge type tiltak. Ti av tiltakene var rettet mot utsatte, fire mot familier, tre mot både de som utøvede vold og de som var utsatt for vold og en mot kun utøvere av vold. En av studiene var rettet mot personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold. I én av studiene var dette uklart.

Tolv av disse studiene var rettet mot spesielt sårbare grupper; Syv mot personer med minoritet/innvandrerbakgrunn, tre mot spesielt utsatte voksne (eldre, psykisk syke, rusmisbrukere, personer med fysisk funksjonsnedsettelse eller utviklingshemming mm.), én mot personer med psykiske lidelser eller rusproblemer og en mot sårbare førstegangsgravide kvinner. Studiene presenteres i Tabell 14.

Tabell 14: Oversikt over identifiserte studier om tiltak innen andre arenaer enn de forhåndsdefinerte arenaene

Forfatter (år)	Tiltak		Målgruppe
Bråten (2016) (60)	Tiltaket består av fire spesialutsendinger ved fire utvalgte norske ambassader: Amman, Ankara, Islamabad og Nairobo	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Bye (2016) (62)	Sikkerhetsarbeid og familiearbeid i det nasjonale bo- og støttetilbudet for unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Elvegård (2019) (95)	TryggEst; en modell som skal gi bedre beskyttelse mot vold og overgrep for voksne som er lite i stand til å beskytte seg selv.	Forebyggende	Utsatte for vold
Gundersen (2017) (23)	Kommunenes varslingssystemer for avdekking av vold og overgrep	Forebyggende	Utsatte for vold
Haugen (2016) (72)	Evaluering av dialoggrupper for nylig bosatte foreldre i Trondheim kommune	Forebyggende	Familier
Haugnæss (2019) (66)	En alarmtelefon for barn og unge som er utsatt for ulike former for vold, overgrep eller omsorgssvikt.	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Holden (2018) (80)	En pilot-implementering av Familieambulatoriet i Norge	Forebyggende	Familier
Hydle (2011) (67)	Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker	Hjelpetiltak	Familier

Meisingset (2015)	sinnemestringsprogram,(Brøsetmodellen) for kvinner som har utøvet vold i nære relasjoner	Hjelpetiltak	Utøvere av vold
Moen (2018) (29)	Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. Kartlegging av kunnskap for veien videre	Forebyggende	Uklart
Orupabo (2014) (68)	Miljøterapi med unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold: Oppfølging i det nasjonale bo-og støttetilbudet	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Pedersen (2019) (97)	Hjemmebesøk hos sårbare førstegangsgravide kvinner fra graviditeten og helt til to år etter fødsel	Forebyggende	Familier
Sajjad (2010) (88)	Kartlegging av informasjonsrutiner innad i og mellom helsetjenestene om kjønnslemlestelse	Forebyggende	Utsatte og utøvere av vold
Sandmoe (2019) (103)	Prosjekt hvor formålet var å få mer kunnskap om betydningen av handlingsplanene for kommunenes voldsarbeid	Forebyggende og hjelpetiltak	Utsatte og utøvere av vold
Saur (2011) (89)	Voldsforebygging i Norge generelt	Forebyggende	Utsatte og utøvere av vold
Sortland kommune (2015) (99)	Prosjektet for å ruste fagfolk til å forebygge og tidlig oppdage seksuelle overgrep.	Forebyggende	Personer som arbeider med utsatte for vold og/eller utøvere av vold
Tonheim (2019) (104)	En evaluering av tverrfaglige konsultasjonsteam knyttet til saker med mistanke om vold eller overgrep mot barn	Forebyggende og hjelpetiltak	Utsatte for vold
Tøssebro (2019) (98)	TryggEst; en modell som skal gi bedre beskyttelse mot vold og overgrep for voksne som er lite i stand til å beskytte seg selv.	Forebyggende	Utsatte for vold
Østby (2016) (45)	alarmtelefon for utsatte for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep	Hjelpetiltak	Utsatte for vold
Aarset (2018) (54)	Barneverntjenestens og fylkesnemndas håndtering av saker om omsorgsovertakelse i familier med etnisk minoritetsbakgrunn	Hjelpetiltak	Utsatte for vold

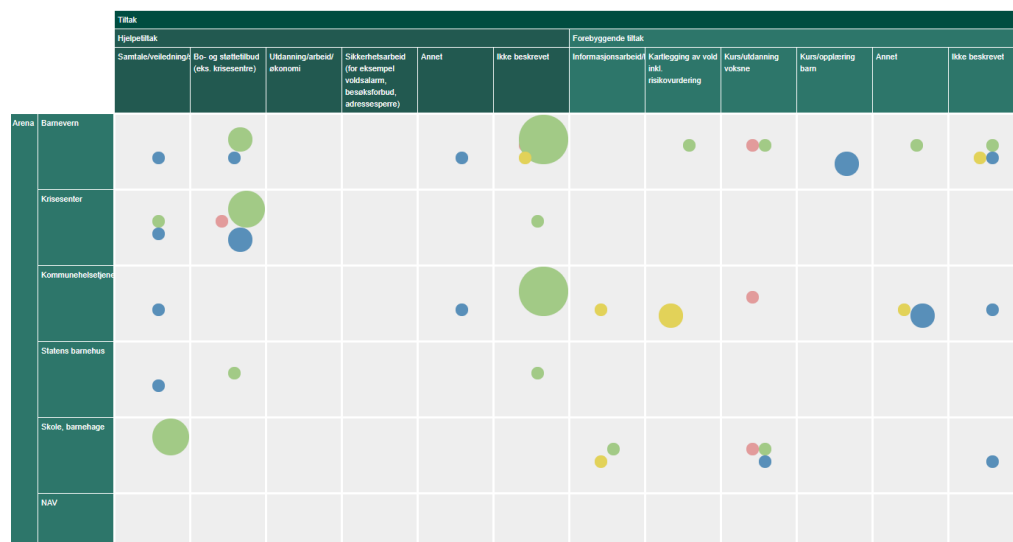
Interaktivt forskningskart

Forskningskartet angir antall studier på hjelpe- og forebyggende tiltak (med underkategorier) fordelt på de ulike arenaene (Figur 6). Sirklene i forskningskartet viser antall studier om den aktuelle kombinasjonen av tiltak og arena. Fargene og størrelsene på sirklene representerer henholdsvis studiedesign og antall studier.

Hvis man fører pekeren over én av rutene i kartet, vises en liste over antall studier per studiedesign. Ved å klikke på denne listen kommer man til én referanseliste over studiene, hvor man kan klikke seg videre til originalkilden.

Det er også mulig å filtrere kartet på spesifikke målgrupper (eks. utsatte for vold og utøvere av vold), aldersgrupper og utsatthet (sårbare grupper). Forskningskartet er tilgjengelig her: <https://www.nornesk.no/forskningskart-vold/forebyggende-hjelpetiltak-mot-vold.html>

Forskningskart over norsk forskning på forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner

Figur 6: Interaktivt forskningskart som viser antall studier på hjelpe- og forebyggende tiltak (med underkategorier) fordelt på ulike arenaer.

Diskusjon

Hovedfunn

Målet med denne kartleggingen var å vise forekomsten av norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner.

Vi identifiserte totalt 74 norske studier på forebyggende og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner; 39 av studiene omhandlet hjelpetiltak, 30 forebyggende tiltak og fem studier omhandlet begge type tiltak.

Av studiene vi identifiserte der studiedesign var spesifisert i sammendraget var det en stor overvekt av kvalitative studier. Vi identifiserte svært få effektstudier, observasjonsstudier og kunnskapsoppsummeringer (på norske studier).

Når det gjaldt hjelpetiltakene var det tiltak i form av samtale/veiledning/støtte og bo- og støttetilbud som forekom hyppigst, mens vi identifiserte få studier som beskrev tiltak knyttet til sikkerhetsarbeid og ingen tiltak knyttet til utdanning/arbeid/økonomi. I flere av studiene var innholdet i tiltaket ikke beskrevet i sammendraget.

For de forebyggende tiltakene var det stor variasjon i tiltakene som ble beskrevet i studiene. Kurs/opplæring av voksne og kartlegging av vold/risikovurdering var tiltakene som ble hyppigst beskrevet, etterfulgt av kartlegging av vold inkl. risikovurdering samt informasjonsarbeid og kampanjer. Flere av studiene ble kodet med annet da de ikke passet inn i de forhåndsbestemte kategoriene.

Hovedvekten av tiltakene beskrevet i studiene var rettet mot de som var utsatt for vold i nære relasjoner og familier. Vi identifiserte få studier på tiltak rettet mot de som utøvde vold og mot personer som arbeider med utsatte for vold og utøvere av vold. En stor andel (41 %) av de inkluderte studiene omhandlet tiltak rettet mot grupper som er spesielt utsatt for vold i nære relasjoner og halvparten av disse var rettet mot personer med minoritet/innvandrere bakgrunn.

Svært få studier var om tiltak for personer med psykiske lidelser og/eller rusproblemer og voksne med særskilte hjelpebehov. Vi identifiserte også få studier om tiltak som var rettet mot eldre. Vi identifiserte ingen studier på tiltak mot vold i nære relasjoner knyttet til seksuell legning/kjønnsidentitet eller tiltak for barn med særskilte hjelpe- og omsorgsbehov. I noen studier var målgruppen/populasjonen ikke oppgitt.

Barnevern og kommunehelsetjeneste var de arenaene med flest studier, både når det gjaldt forebyggende- og hjelpetiltak. Videre ble det funnet flere studier på tiltak innen politi/rettsvesen/kriminalomsorg, skole/barnehage og krisesentre. Vi identifiserte også en rekke arenaer som ikke passet inn under de forhåndsdefinerte kategoriene. Vi identifiserte få studier innen familievern, sentre for incest, asylmottak og utdanningsinstitusjoner, og tiltak i regi av frivillige organisasjoner og ingen studier på tiltak innen NAV eller stiftelser.

Styrker og svakheter

Mulige begrensninger ved systematiske oversikter

I denne kartleggingen har vi benyttet en systematisk metode for å søke, sortere og beskrive relevant litteratur. Vi har også søkt etter grå litteratur. Når seleksjonskriteriene favner bredt kan det være utfordrende å vurdere hvilke studier som er relevante for inklusjon. I dette tilfellet var det systematiske søket utfordrende, da vi søkte etter norske studier på et bredt tema. Mange studier på området publiseres ikke i tidsskrifter og vil ikke kunne identifiseres i de vanlige forskningsdatabasene. Det å identifisere all grå litteratur på et så bredt område er vanskelig. Vi hadde også som mål å identifisere pågående studier, men har ikke klart å identifisere noen slike i søket. Det er derfor sannsynlig at vi ikke har identifisert alle norske studier (inkludert pågående studier) på området.

En annen svakhet ved denne forskningskartleggingen er at vi på grunn av ressursbegrensninger kun gjennomgikk sammendragene av studiene. Dette gjør at vi har begrenset informasjon om studiene vi har inkludert. Av samme grunn har vi heller ikke vurdert kvaliteten på studiene vi har inkludert og kan ikke si noe om hvilken tillit vi kan ha til forskningen som foreligger. Det er en begrensning at vi ikke har inkludert resultatene fra studiene i denne kartleggingen. Kartleggingen gir således ikke svar på effekt av de ulike tiltakene eller sammenhenger og mulige årsaker til om tiltaket er effektivt eller ikke.

Forskningsfeltet vi undersøker i denne kartleggingen er komplekst og det har vært utfordrende å sette klare kriterier for hva som er forebyggende arbeid, hjelpetiltak og behandling, og hva som er målrettet arbeid mot vold i nære relasjoner. Det har også vært utfordrende å vurdere dette utfra informasjonen som presenteres i sammendragene. Dette kan også resultere i utelatelse av studier eller inklusjon av studier noen ville mene ikke hører hjemme i denne kartleggingen.

Kartleggingen sier derimot noe om det mangfold, volum og egenskaper ved den norske forskningen som foreligger per i dag. Kartleggingen gir ingen sikre svar, men må sees som grunnlag for et videre arbeid. Dels kan systematiske kartlegginger brukes til å identifisere kunnskapshull og definere behov for finansiering og igangsetting av nye primærstudier. Kartleggingen kan også brukes som et grunnlag for å planlegge og utarbeide systematiske oversikter om mer avgrensede problemstillinger.

Overensstemmelse med andre oversikter

Stemmer forskningskartleggingen overens med andre oversikter?

NKVTS publiserte i 2018 en rapport som beskrev forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner i Norge basert på forskningsbaserte evalueringer og annen skriftlig dokumentasjon (29). Her fant forfatterne manglende forskningsbasert kunnskap om forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner i Norge generelt og lite systematisk kunnskap om hvilke og hva slags forebyggende tiltak som har virkning. De identifiserte en del tiltak rettet mot barn, unge og deres familier, men fant at det manglet dokumentasjon på forebyggende tiltak rettet mot den voksne og den eldre befolkningen i Norge, noe som samsvarer med funnene i denne rapporten. NKVTS-rapporten tok ikke for seg forebyggende arbeid rettet mot æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller andre former for negativ sosial kontroll i familien. I denne kartleggingen identifiserte vi totalt 15 studier på tiltak rettet mot denne typen vold.

I FHIs kartlegging av omfanget av internasjonal forskning om effekt av behandlingstiltak for personer som er utsatt for eller som utøver vold ble en rekke systematiske oversikter om psykososiale tiltak identifisert (N =148). Psykososiale tiltak var kategorisert som sammensatte, ikke spesifiserte og andre psykososiale tiltak (79 oversikter) og informasjon og opplæring (71 oversikter) som var avgrenset på psykososiale tiltak. Blant de inkluderte systematiske oversiktene med avgrensning til psykososiale tiltak var antallet oversikter kategorisert på følgende tiltak; rådgiving, støtte og støttesamtaler (N=45), informasjon og opplæring (psykoedukasjon) (N=71), foreldreveiledning (N=30) og sammensatte, ikke spesifiserte og andre psykososiale tiltak (N=79). Blant de psykososiale tiltakene som her ble oppsummert ifra internasjonal forskning kan det være forebyggende og hjelpetiltak som er relevante. Vi har imidlertid ikke vurdert innholdet i tiltakene eller overførbarheten av denne oppsummerte forskningen til den norske konteksten. I denne oversikten kom det også frem at vold mot eldre, digital vold og rusrelatert vold var lite prioriterte temaer i forskning på tiltak mot vold og at det ser ut til å være et behov for oppsummert forskning om tidlige intervensjoner og parterapi (30).

FHI har tidligere kartlagt forskning om effekt av og erfaringer med tiltak for unge personer utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold, men identifiserte ingen empiriske studier som så på effekt av eller erfaringer med tiltak knyttet til dette (106).

FHI har også utført en kartlegging av empiriske studier som undersøker effekt av og erfaring med opplærings- og informasjonstiltak for barn og unge, for å forebygge og avdekke vold, overgrep og krenkelser. De identifiserte 65 studier på slike tiltak, men fant at det mangler studier fra Norge og andre nordiske land (107).

Kunnskapshull

- Vi identifiserte kun en effektstudie og få observasjonsstudier og vi ser et behov for forskning som ser på effekten av tiltak samt sammenhenger og mulige årsaker til hvorvidt ulike tiltak er effektive eller ikke for alle befolkningsgrupper innen ulike arenaer.

- Vi identifiserte få studier på tiltak spesifikt rettet mot utøvere av vold i nære relasjoner og ser derfor et behov for forskning på tiltak rettet mot denne gruppen. Vi fant også få kometansehvende tiltak for personer som arbeider med utøvere av vold og/eller utsatte for vold, og det kan også være behov for forskning på denne type tiltak.
- Vi observerte at tiltak rettet mot særlig utsatte grupper som voksne og barn med særskilte omsorgsbehov og funksjonsnedsettelse og vold knyttet til seksuell legning og kjønnsidentitet var lite prioriterte temaer. Vi ser derfor at det er behov på forskning på tiltak rettet mot disse gruppene. Vi ser også et behov for forskning på vold mot eldre, og vold knyttet til rus og psykiske lidelser.
- Vi identifiserte få studier på tiltak innen familievern, sentre for incest og overgrep, asylmottak, utdanningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner og ingen studier på tiltak innen NAV eller stiftelser. Det kan være behov for forskning på tiltak innen disse arenaene.
- Vi fant kun én studie knyttet til sikkerhetsarbeid som inkluderer beskyttelsestiltak som voldsalarm, skjult adresse, besøksforbud etc., og ingen tiltak knyttet til utdanning/arbeid/økonomi det kan være et behov for videre forskning på denne formen for tiltak.

Konklusjon

Målet med denne kartleggingen var å vise forekomsten av norsk forskning om forebyggende tiltak og hjelpetiltak mot vold i nære relasjoner. Vi identifiserte totalt 74 norske studier hvorav 30 var om forebyggende tiltak, 39 om hjelpetiltak, og fem studier omhandlet både forebyggende- og hjelpetiltak. Når det gjelder begge typer tiltak, blir et bredt spekter av tiltak beskrevet i forskningen. Hovedvekten av disse er rettet mot personer som er utsatt for vold og overgrep og familier. Tiltak rettet mot utøvere av vold og kompetansehevende tiltak for personer som arbeider med utsatte for vold og utøvere av vold ser ut til å være mindre prioritert. Forskning på tiltak for personer med psykiske lidelser, rusproblemer og voksne og barn med særskilte hjelpe- og omsorgsbehov, samt tiltak knyttet til seksuell legning og kjønnsidentitet ser også ut til å være lite prioritert. Hovedvekten av forskningen er på tiltak innen barnevern, kommunehelsetjenesten, skole/barnehage og politi/rettsvesen/kriminalomsorg, og det er lite forskning på tiltak innen andre relevante arenaer. De fleste av studiene er kvalitative studier som utforsker erfaringer med ulike tiltak. Det er svært få studier som ser på effekt av tiltak og på sammenhenger og mulige årsaker til hvorvidt tiltak er effektive eller ikke for ulike grupper i befolkningen.

Referanser

1. Barne- og likestillingsdepartementet. Prop 12 S (2016-2017). Opptrappingsplan mot vold og overgrep (2017–2021). 2016.
2. Rasmussen I, Strøm S, Sverdrup S, Vennemo H. Samfunnsøkonomiske kostnader av vold i nære relasjoner. Rapport 2012 2012;41.
3. Grøvdal Y. «Ikke verdt å gå til politiet med» Om vold i parforhold som ikke er anmeldt Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress 2019. Rapport nr. 5 2019.
4. Thoresen S, Hjemdal OK. Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv. 2014. 1. Tilgjengelig fra: file:///C:/Users/chhe/OneDrive%20-%20Folkehelseinstituttet/vold%20i%20nære%20relasjoner/vold_og_voldtekt_i_norge.pdf
5. Gerson R, Rappaport N. Traumatic stress and posttraumatic stress disorder in youth: Recent research findings on clinical impact, assessment, and treatment. *Journal of Adolescent Health* 2013;52(2):137-43.
6. Dube SR, Felitti VJ, Dong M, Giles WH, Anda RF. The impact of adverse childhood experiences on health problems: evidence from four birth cohorts dating back to 1900. *Preventive medicine* 2003;37(3):268-77.
7. Strøm IF, Thoresen S, Wentzel-Larsen T, Dyb G. Violence, bullying and academic achievement: A study of 15-year-old adolescents and their school environment. *Child abuse & neglect* 2013;37(4):243-51.
8. Thoresen S, Myhre M, Wentzel-Larsen T, Aakvaag HF, Hjemdal OK. Violence against children, later victimisation, and mental health: a cross-sectional study of the general Norwegian population. *European Journal of Psychotraumatology* 2015;6(1):26259.
9. Rangul Askeland I, Evang A, Heir T. Association of Violence Against Partner and Former Victim Experiences: A Sample of Clients Voluntarily Attending Therapy. *Journal of Interpersonal Violence* 2010;26(6):1095-110.
10. Seto MC, Kjellgren C, Priebe G, Mossige S, Svedin CG, Långström N. Sexual coercion experience and sexually coercive behavior: A population study of Swedish and Norwegian male youth. *Child Maltreatment* 2010;15(3):219-28.
11. Justis- og beredskapsdepartementet. Et liv uten vold Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014–2017. 2013.
12. Skjørten K, Bakketeig E, Bjørnholt M, Mossige S. Vold i nære relasjoner: Forståelser, konsekvenser og tiltak: Universitetsforlaget; 2019.
13. Krug EG, Mercy JA, Dahlberg LL, Zwi AB. The world report on violence and health. *The lancet* 2002;360(9339):1083-8.
14. Aakvaag HF, Strøm IF. Vold i oppveksten: Varige spor. En longitudinell undersøkelse av reviktimisering, helse, rus og sosiale relasjoner hos unge utsatt for vold i barndommen Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress A/S, Rapport 2019;(1).

15. Hafstad GS, Augusti E-M. Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten. 2019.
16. Mossige S, Stefansen K. Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007-2015. NOVA rapport 2016;5:2016.
17. Grøholt E, Bøhler L, Hånes H. Folkehelse rapporten – helsetilstanden i Norge i 2018. Oslo: Folkehelseinstituttet 2018.
18. Saur R, Hustad A, Heir T. Violence prevention in Norway: Activities and measures to prevent violence in close relationships. Norwegian Centre for Violence and Traumatic Stress Studies Oslo; 2011. s. 78.
19. Friberg JH, Bjørnset M. Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll. Fafo rapport 2019;1:19.
20. Kompetanseteamet mot tvangsekteskap konsk, „ Årsrapport 2018. Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll. BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIEDIREKTORATet; 2018. 03/2019. Tilgjengelig fra: https://bufdir.no/globalassets/global/arsrapport_kompetanseteamet_2018.pdf
21. IMDi Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Minoritetsrådgivere og integreringsrådgivere – IMDi arbeid mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse Integrerings- og mangfoldsdirektoratet; 2017. Tilgjengelig fra: <https://www.imdi.no/contentassets/da18be0394d94acdbae50bdeb5033523/tvangsekteskap-2017>
22. Trevillion K, Oram S, Feder G, Howard LM. Experiences of domestic violence and mental disorders: a systematic review and meta-analysis. PloS one 2012;7(12).
23. Gundersen T, Vislie C. Vern av risikoutsatte voksne. Kommunenes varslingsystemer for avdekking av vold og overgrep. 2017. NOVA Rapport 1/2017. Tilgjengelig fra: <https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2017/05/Vern-av-risikoutsatte-voksne.pdf>
24. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. Vold, diskriminering og rettslig stilling Bufdir[oppdatert Nov 2018; lest 13 Aug]. Tilgjengelig fra: https://bufdir.no/lhbt/LHBT_og_levekar_Hva_sier_forskningen/Vold_diskriminering_og_rettslig_stilling/
25. Fjær EG, Gundersen T, Mossige S. Lesbiske, homofile, bifile og transpersoners utsatthet for vold i nære relasjoner. 2013.
26. Helse-og omsorgsdepartementet. Meld. St. 15 (2017–2018). Leve hele livet — En kvalitetsreform for eldre I: Helse-og omsorgsdepartementet, red. 2018.
27. Gundersen T, Madsen C, Winsvold A. Tjenestetilbudet til voldsutsatte personer med nedsatt funksjonsevne. NOVA-rapport 2014;(6).
28. Sandmoe A, Wentzel-Larsen T, Hjemdal OK. Vold og overgrep mot eldre personer i Norge. Rapport. Oslo: NKVTS; 2017.
29. Moen L, Bergman S, Øverli C. Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. Kartlegging av kunnskap for veien videre. Rapport 2018;2:2018.
30. Kornør H, Steiro A, Echavez JFM, Holte HH, Sandberg H, Nguyen L. Behandlingstiltak for personer som er utsatt for eller utøver vold: Et forskningskart over systematiske oversikter. 2019.
31. Helse- og omsorgsdepartementet. St. Meld. 30 (2011–2012). Se meg! En helhetlig rusmiddelpolitikk, alkohol–narkotika–doping. Se meg! En helhetlig rusmiddelpolitikk, alkohol–narkotika–doping 2012.
32. The Campell Collaboration. Evidence and gap maps (EGMs)<https://campbellcollaboration.org>: Campell Collaboration [lest 4. mai]. Tilgjengelig fra: <https://campbellcollaboration.org/evidence-gap-maps.html>
33. Bakketeig E, Berg M, Myklebust T, Stefansen K. Barnehusevalueringen 2012: delrapport 1: barnehusmodellens implikasjoner for politiets arbeid med fokus på dommeravhør og rettsmedisinsk undersøkelse. 2012.

34. Bakketeig E, Dullum JV, Stefansen K. Samarbeid i saker om vold og overgrep: Mot en hybridisering av hjelpetjenestene? 2019.
35. Kvarme LG, Aabø LS, Sæteren B. "I feel I mean something to someone": solution-focused brief therapy support groups for bullied schoolchildren. *Educational psychology in practice* 2013;29(4):416-31.
36. Kvarme LG, Aabø LS, Sæteren B. From victim to taking control: Support group for bullied schoolchildren. *The Journal of School Nursing* 2016;32(2):112-9.
37. Pettersen KT. Psykisk helsearbeid ved norske incestsentre. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* 2016;13(01-02):15-23.
38. Pettersen KT. Working with dignity: A study of the work done within Norwegian incest centres. 2012.
39. Alhassan A-RK, Lie ALK. Psykososial oppfølging av elever etter seksuelle overgrep i skolen. *Psykologi i kommunen* 2017;52(3).
40. Hansen GV. Pappaopplæring i fengsel-økt kompetanse for farsrollen? *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* 2016;13(03):232-41.
41. Meisingset A, Ystgård G. Kvinner og vold i nære relasjoner. Hva innebærer dine sinneproblemer for din livssituasjon? 2015.
42. Næss L, Bjørknes R, Brattab I. Tannhelsepersonellens rolle for å oppdage barn utsatt for mishandling eller omsorgssvikt. *Den norske tannlegeforenings tidene* 2014;124(11):902-5.
43. Nordanger DØ, Johansson ER, Nordhaug I, Dybsland R, Johansen VA. Konsultasjonsteammodellen i Vest-Norge: De første systematiserte erfaringene. *Tidsskriftet Norges Barnevern* 2012;89(01-02):5-14.
44. Nordstrøm TS, Johansen M. Politiets voldsofferkoordinator-en ordning som ser bra ut på papiret, men hva gir den i praksis? *Kritisk juss* 2011;37(01):1-6.
45. Østby L. Telefонтjeneste for utsatte for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep: Utredning av ulike modeller og løsninger. Rapport 2016;7:2016.
46. Øverlien C. Women's refuges as intervention arenas for children who experience domestic violence. *Child Care in Practice* 2011;17(4):375-91.
47. Øverlien C. Krisesentre som intervensjonsarena for barn som har opplevd vold i hjemmet. *Tidsskriftet Norges Barnevern* 2012;89(01-02):70-85.
48. Øverlien C, Aas G. The police patrols and children experiencing domestic violence. *Police practice and research* 2016;17(5):434-47.
49. Sandmoe A, Kirkevold M. Identifying and handling abused older clients in community care: the perspectives of nurse managers. *International journal of older people nursing* 2013;8(2):83-92.
50. Sandmoe A, Kirkevold M, Ballantyne A. Challenges in handling elder abuse in community care. An exploratory study among nurses and care coordinators in Norway and Australia. *Journal of clinical nursing* 2011;20(23-24):3351-63.
51. Sandmoe A, Skraastad M. Vold i nære relasjoner. Kommunale tiltak for å hjelpe eldre som utsettes for overgrep-med fokus på hjemmetjenestens pasienter. 2013.
52. Selvik S, Raaheim A, Øverlien C. Children with multiple stays at refuges for abused women and their experiences of teacher recognition. *European Journal of Psychology of Education* 2017;32(3):463-81.
53. Kojan BH, Nilsen M, Storhaug AS, Agerup T, Clifford G, Lichtwarck W. Barnevernets arbeid med barn og unge som har erfart vold og overgrep i nære relasjoner - en litteraturstudie. Institutt for sosialt arbeid, NTNU; 2020.
54. Aarset M, Bredal A. Omsorgsovertakelser og etniske minoriteter. En gjennomgang av saker i fylkesnemnda. 2018.
55. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. Gjennomgang av tilbudet til barn på krisesentre 2016. 03/2016. Tilgjengelig fra: [https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Gjennomgang av tilbudet til barn pa krisesentre.pdf](https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Gjennomgang%20av%20tilbudet%20til%20barn%20pa%20krisesentre.pdf)

56. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. Gjennomgang av tilbudet til barn på sentrene mot incest og seksuelle overgrep 2016. 17/2016. Tilgjengelig fra: https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Gjennomgang_av_tilbudet_til_barn_pa_sentre_mot_incest_og_seksuelle_overgrep.pdf
57. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. Bruk av familieråd i vold- og høykonfliktsaker. Evaluering av et samarbeidsprosjekt/pilot mellom fem kommuner og Bufetat region øst 2017. Tilgjengelig fra: https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Bruk_av_familieraad_i_vold_og_hoykonfliktsaker.pdf
58. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. Evaluering av botilbudet i barnevernet for unge under 18 år utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap, og vurdering av nye støttetiltak. 2019. Tilgjengelig fra: https://bufdir.no/globalassets/global/nbbf/barnevern/evaluering_av_botilbudet_i_barnevernet_for_unge_under_18_ar_utsatt_for_negativ_sosial_kontroll_aeresrelatert_vold_og_tvangsekteskap_og_vurdering_av_nye_stottetiltak.pdf
59. Bliksvær T, Skogøy B, Sloan L, Bakar N, Johnson R, Kosuta M. Kommunenes krisesentertilbud–En kunnskapsoversikt, Nordlandsforskning. NF rapport; 2019. Tilgjengelig fra: http://m.nordlandsforskning.no/getfile.php/1327967-1574154081/Dokumenter/Rapporter/2019/NF-rapport%2013_2019.pdf
60. Bråten B, Kindt K. Med mandat til å hjelpe. Integreringsrådgivere ved norske utenriksstasjoner: Erfaringer og anbefalinger. 2016. Fafo-rapport 2016. Fafo-rapport 2016:11. 11. Tilgjengelig fra: <https://www.fafo.no/images/pub/2016/20573.pdf>
61. Bredal A, Melby ER. Sårbarhet og styrke. Barnevernets møte med minoritetsjenter utsatt for vold og sterk kontroll. 2018. Nova rapport 9/2018. Tilgjengelig fra: <https://fagarkivet-hioa.archive.knowledgegearc.net/bitstream/handle/20.500.12199/5125/Nettutgave-Sarbarhet-og-styrke-NOVA-Rapport-9-2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
62. Bye MT, Eggebø H, Thunem G. Sikkerhets-og familiearbeid for unge utsatte for tvangsekteskap og æresrelatert vold. 2016. KUN-rapport 2016. KUN-rapport 2016: 3. 3. Tilgjengelig fra: <https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2016/10/sikkerhets-og-familiearbeid.pdf>
63. Danielsen EM. Evaluering av Ressursvenn. Et frivillig hjelpetiltak for voldsutsatte personer i reetableringsfasen. 2019. NOVA RAPPORT NR 10/19. Tilgjengelig fra: <https://fagarkivet.oslomet.no/nb/item/asset/dspace:17940/NOVA-Rapport-10-2019%20E%20Nettversjon.pdf>
64. Danielsen EM, Solberg A, Grøvdal Y. Kommunale helse-og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner. En kvalitativ intervjuundersøkelse. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress; 2016. Rapport 8 / 2016. Tilgjengelig fra: https://www.nkvts.no/content/uploads/2016/09/NKVTS_Rapport_8_2016_Kommunale-helse-og-omsorgstjenesters.pdf
65. Dullum JV. Oslo Krisesenters prosjekt for voldsutsatte kvinner i fengsel. 2017. NOVA Notat 4/2017. Tilgjengelig fra: <https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2017/12/Oslo-Krisesenterts-prosjekt-NOVA-Notat-4-2017.pdf>
66. Haugnæss G, Markussen TE, Moen HW. Evaluering av Alarmtelefonen for barn og ung. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet,; 2019. R1020045-25. Tilgjengelig fra: https://bufdir.no/globalassets/global/nbbf/barnevern/evaluering_av_alarmtelefonen_for_barn_og_unge.pdf
67. Hydle IM. Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring; 2011. 27/11. Tilgjengelig fra: <https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2016/07/Erfaringer.pdf>

68. Orupabo J, Nadim M. Miljøterapi med unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold: Oppfølging i det nasjonale bo-og støttetilbudet. 2014. Rapport 2014:13. Tilgjengelig fra: https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmloi/bitstream/handle/11250/2389283/Rapport_2014+13_nettpdf?isAllowed=y&sequence=3
69. Rosten MG, Øverli IT, Gundersen T. Truffet av volden. Familievernets arbeid med vold i nære relasjoner. 2020. NOVA RAPPORT NR 7/20. Tilgjengelig fra: <https://fagarkivet.oslomet.no/en/item/asset/dspace:43434/NOVA-rapport-7-2020.pdf>
70. Sollied S, Flacké A. Evaluering av ICDP utprøvd i krisesentre. Barne-, ungdomsog familiedirektoratet; 2016. 06/2016. Tilgjengelig fra: https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2017/12/Evaluering_av_ICDP_utprovdt_i_krisesentre.pdf
71. Vorland N, Skjørten K. Barn i krise. Samarbeid mellom barnevern og politi. . Nasjonalt kunnskapsenter om vold og traumatisk stress 2017. 4. Rapport nr.4 2017. Tilgjengelig fra: https://www.nkvts.no/content/uploads/2017/04/NKVTS_Rapport_4_2017_Barn_i_krise.pdf
72. Haugen GMD, Berg B. Forståelse gjennom dialog: Evaluering av dialoggrupper for nylig bosatte foreldre i Trondheim kommune. 2016.
73. Haugen GMD, Paulsen V, Caspersen J. Barnevernets forebyggende arbeid mot vold i minoritetsfamilier. Tidsskriftet Norges Barnevern 2018;95(01):4-17.
74. Aas G. The Norwegian police and victims of elder abuse in close and familial relationships. Journal of elder abuse & neglect 2018;30(1):20-41.
75. Bratterud Å, Emilsen K. Små barns rett til beskyttelse. Utvikling av tiltak for å styrke barnehageansattes kompetanse om vold og overgrep mot små barn. 2011.
76. Brodtkorb E, Businaro N, Farstad GR, Glavin K, Herland MD, Voldner N. Styrket og tidligere tilbud til småbarnsforeldre. Systematisk samarbeid mellom helsestasjon og familievernkontor. Evaluering av Tiltak 26 i «En god barndom varer livet ut». Tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017). 2018.
77. Drammen kommune, Politiet. Når det umulige er mulig. Hvordan jobbe kunnskapsbasert og tverrfaglig mot vold i nære relasjoner? Sluttrapport med evaluering «Vold i nære relasjoner - æresrelatert vold», 2007-2010 Et samarbeidsprosjekt mellom Drammen kommune og Drammen politistasjon. 2011. Tilgjengelig fra: file:///C:/Users/chhe/OneDrive%20-%20Folkehelseinstituttet/vold%20i%20nære%20relasjoner/Kunnskapsbasert%20og%20tverrfaglig%20arbeid%20mot%20vold%20i%20nære%20relasjoner%20Dr.politiet-2010.pdf
78. Ghebremedhin H, Hjelde KH. Hvordan opplever og oppfatter berørte miljøer helsetjenestens tilbud mot kvinnelig kjønnslemlestelse. Oslo: NAKMI; 2013.
79. Henriksen L, Flaathen EM, Angelshaug J, Garnweidner-Holme L, Småstuen MC, Noll J, et al. The Safe Pregnancy study-promoting safety behaviours in antenatal care among Norwegian, Pakistani and Somali pregnant women: a study protocol for a randomized controlled trial. BMC public health 2019;19(1):1-9.
80. Holden KF, Ingul JM, Steinsli K, Wold JE, Rimehaug T. Familieambulatoriet-en vellykket modell for identifisering av sped-og småbarn i risiko? Tidsskrift for psykisk helsearbeid 2018;15(04):323-34.
81. Johansen R. Kjønnslemlestelse-Forebygging og informasjon om helsehjelp til flyktninger, asylsøkere og bosatte i Norge (Rapport 8/2017). Oslo: NKVTS 2017.
82. Lien I-L, Schultz J-H, Borgen G. Intervensjon mot kjønnslemlestelse: Erfaringer fra tilbudet «Samtaler og frivillige underlivsundersøkelser». Rapport 2012;2:2012.

83. Lillevik OG, Øien L. Miljøterapeutisk praksis i forebygging av vold. Tidsskrift for psykisk helsearbeid 2012;9(03):207-17.
84. Mevik K, Nilsen EM, Hvalby TA. Hvis det er vanskelig å snakke med familien din, kan du snakke med barnevernet-Barnevern for barn–Et samarbeidsprosjekt. Tidsskriftet Norges Barnevern 2016;93(03-04):214-25.
85. Moe T. Når ledelse gjør forskjell-Ledelse som virkemiddel for å styrke samarbeidet mellom barnevern og barnehage for implementering av tidlig intervensjon. Tidsskriftet Norges barnevern 2015;92(01):6-27.
86. Nettet MB, Bjørngaard JH, Nøttestad JA, Whittington R, Lynum C, Palmstierna T. Factors associated with police decisions on immediate responses to intimate partner violence. Journal of interpersonal violence 2017;0886260517706762.
87. Roland E, Midthassel UV. The zero program. New directions for youth development 2012;2012(133):29-39.
88. Sajjad T. Kartlegging av informasjonsrutiner mellom helsestasjoner og sykehus om kjønnslemlestelse. Rapport for tiltak 29 i Handlingsplan mot kjønnslemlestelse. NAKMI Rapport. Oslo; 2010.
89. Saur R, Hustad A, Heir T. Voldsforebygging i Norge: Aktiviteter og tiltak mot vold i nære relasjoner. Rapport 2011;3:2011.
90. Søftestad S, Toverud R. Challenges and opportunities: Exploring child protection workers' experiences of ensuring protection of the child during child sexual abuse suspicion. British Journal of Social Work 2013;43(8):1510-26.
91. Storø J, Laiseau E, Torp CS, Ørbæk M. Opplæring i forebygging og mestring av aggresjon-en nødvendighet i arbeid med utsatte barn og unge. 2012.
92. Wollscheid S, Lyby L, Nesje K. Kunnskap om tiltak for å øke kompetansen på vold og overgrep blant offentlig ansatte: En litteraturgjennomgang. 2020.
93. Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. Etter- og videreutdanning om vold og seksuelle overgrep Kompetanseheving for forebygging, tidlig avdekking og god hjelp til barn og unge utsatt for vold og seksuelle overgrep 2016. 02 / 2016. Tilgjengelig fra: <https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2016/07/Etter-og-videreutdanningstilbud-om-vold-og-seksuelle-overgrep.pdf>
94. Bredal A, Bråten B, Jesnes K, Strand A. Et blikk inn i skolen. Minoritetsrådgivere sett fra brukeres ståsted. 2015. Oslo: Fafo. Fafo-rapport 2015:40. Tilgjengelig fra: <https://www.fafo.no/images/pub/2015/20445.pdf>
95. Elvegård K-IL, Tøssebro J, Olsen T, Paulsen V. TryggEst: Helhetlig beskyttelse av voksne utsatt for vold og overgrep. 2019. Tilgjengelig fra: <https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2019/05/TryggEst-Delrapport-1.pdf>
96. Miland KP. Å gi sinne en scene. Effekter av teaterforestillingen Sinna Man. 2019. TF-notat nr. 18/2019. Tilgjengelig fra: <https://intra.tmforsk.no/publikasjoner/filer/3378.pdf>
97. Pedersen E, Ballo JG, Nilsen W. Utprøvingen av Familie for første gang. Sluttrapport fra en fireårig følgeevaluering av «Nurse-family partnership» i Norge. Arbeidsforskningsinstituttet AFI,; 2019. Rapport 2019:06. Tilgjengelig fra: https://bufdir.no/globalassets/global/nbbf/familie_samliv/utprovingen_av_familie_for_forste_gang_sluttrapport_fra_en_rearig_folgeevaluering_av_nurse_family_partnership_i_norge.pdf
98. Tøssebro J, Olsen T, Elvegård K-IL, Paulsen V. TryggEst: Bedre beskyttelse av voksne utsatt for vold og overgrep. Delrapport 2: TryggEst ett år etter lansering. NTNU Samfunnsforskning , Fafo; 2019. 8275706068. Tilgjengelig fra: <https://samforsk.no/SiteAssets/Sider/Publikasjoner/TryggEst--Bedre-beskyttelse-av-voksne-utsatt-for-vold-og-overgrep--Delrapport-2-TryggEst-ett-%C3%A5r-etter-lansering/TryggEst-delrapport%202%20WEB.pdf>

99. Sortland Kommune. «Forebygging av seksuelle overgrep mot barn og unge» Prosjektrapport. 2015. Tilgjengelig fra: https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2018/01/forebygging_av_sekselle_overgrep_prosjektrapport.pdf
 100. Kojan BH. Norwegian child welfare services: a successful program for protecting and supporting vulnerable children and parents? Australian Social Work 2011;64(4):443-58.
 101. Bredal A. Sikkerhet og støtte i familievoldssaker. Følgeevalueringen av Prosjekt November. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring; 2019. NOVA Rapport 8/2019. Tilgjengelig fra: <https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2019/07/Sikkerhet-og-st%C3%B8tte-i-familievoldssaker.pdf>
 102. Øverli IT, Vorland N, Kruse AE, Hjorthol T, Blix I. Også disse barnas beste. Kommunalt barneverns arbeid med barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. 2018. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. Notat nr. 1 2018. Tilgjengelig fra: https://www.nkvts.no/content/uploads/2018/09/NKVTS_Notat_1-18.pdf
 103. Sandmoe A, Nymoen RC. Kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Hvordan brukes de og til hvilken nytte? . 2019. Rapport nr. 3 2019. Tilgjengelig fra: https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2019/09/NKVTS_Rapport_3_19_kommunale_handlingsplaner_web.pdf
 104. Tonheim M, Danielsen H, Jakobsen R. Hjelp til å avdekke vold og overgrep mot barn og unge – en evaluering av konsultasjonsteam. 2019. nr. 16-2019 Tilgjengelig fra: <https://kriminalitetsforebygging.no/wp-content/uploads/2019/09/Hjelp-til-%c3%a5-avdekke-vold-og.-evaluering-av-konsultasjonsteam.pdf>
 105. Drammen kommune. Veileder ved arbeid mot vold i nære relasjoner. 2007.
 106. Munthe-Kaas HM, Baiju N, Nguyen HL. Effect of, and experiences with interventions for young people exposed to forced marriage or honour-related violence: A systematic literature search with sorting. 2017.
 107. Blaasvær N, Baiju N. Opplærings- og informasjonstiltak for barn og unge for å forebygge og avdekke vold, overgrep og krenkelser. Systematisk kartleggingsoversikt. . Folkehelseinstituttet 2019. Tilgjengelig fra: <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004854>
-
-

Vedlegg

Vedlegg 1: Søkestrategi

Litteratursøk: Vold i nære relasjoner

Dato for søk: 20.04.20-05.07

Søkelogg

Database	Treff eksportert til EndNote	Treff etter dublettkontroll
CINAHL	94	2017
Cochrane Library: CDSR Reviews (35), Cochrane Protocols (0), Trials (63)	98	
Embase (Ovid)*	1524	
Ovid MEDLINE*	428	
PsycINFO (Ovid)*	434	
SveMed+	19	
Andre kilder**		
BORA (Bergen Open Research Archive); CRISTIN (Current research information system in Norway); Google Scholar; Idunn (Digital plattform for fag- og forskningstidsskrifter); NORA NORART (Norske og nordiske tidsskriftartikler); Oda (Digitalt vitenarkiv, OsloMet); Oria	449	418
Totalt	3046	2435

* Etter automatisk dublettkontroll i OVID

**Masteroppgaver og avhandlinger er ikke inkludert

Søkestrategier: Vold i nære relasjoner

Databaser: Embase 1974 to 2020 April 17; Ovid MEDLINE(R) and Epub Ahead of Print, In-Process & Other Non-Indexed Citations, Daily and Versions(R) 1946 to April 17, 2020; APA PsycInfo 1806 to April Week 2 2020

Dato: 20.04.20

#	Searches	Results
1	violence.hw.	164288
2	exp Violence/ use ppezv [MEDLINE - inkl. Exposure to Violence, domestic violence, child (sexual) abuse, elder abuse, spouse abuse, gender based violence, intimate partner abuse, physical abuse, rape, workplace violence]	93663
3	Intimate Partner Violence/ use ppezv	2263
4	Aggression/ use ppezv	33139
5	aggressiveness/ use oemezd [Embase]	10882
6	Sex Offenses/ use ppezv or sexual assault/ use oemezd or Incest/	17203
7	Battered Women/ use ppezv or battered woman/ or battering/ use oemezd	6220
8	assault/ or threat/ or verbal hostility/ use oemezd	54106
9	exp rape/ use oemezd,psych [PsycINFO]	13834
10	patient abuse/ or elder abuse/ or elderly abuse/	5910
11	child abuse/ or child sexual abuse/ use oemezd	88096
12	emotional abuse/ or physical abuse/ or sexual abuse/ or sexual crime/ use oemezd	62919
13	(child neglect/ or battered females/ or exp Sex Offenses/ or exp rape/ or exp Aggressive Behavior/ or Aggressiveness/) use psych	186297
14	(partner abuse/ or emotional abuse/ or physical abuse/ or verbal abuse/) use psych	17910
15	circumcision, female/ or circumcision, male/ or female genital mutilation/	17149
16	(violence* or violent or (violating adj behavior) or abandon or abandoned or abandonment? or threat* or (force* adj2 marriage*)).ti,ab,kf,kw,id.	799053
17	(assault* or aggression* or aggressor* or (aggressive* adj1 behavior) or anger or perpetr* or offend* or offence* or offense* or rape? or rapist? or incest* or molest* or mistreat* or maltreat* or (child* adj1 batter*) or neglect*).ti,ab,kf,kw,id.	580216
18	((sex* adj3 (abus* or crim* or coerc* or exploit* or groom* or misconduct or victim*)) or (groom* adj3 (online or child*))).ti,ab,kf,kw,id.	81794
19	((child* or elder? or elderly or partner or emotional* or physical* or verbal*) adj3 abus*) or abusive or batter* or beating* or beater*).ti,ab,kf,kw,id.	345268
20	(circumcise* or circumcision? or (genital* adj1 mutilation*) or (trauma adj victim?)).ti,ab,kf,kw,id.	23209
21	or/1-20 [void etc.]	1738704
22	exp Therapeutics/ use ppezv	4531616
23	(exp community health services/ or early intervention, educational/) use ppezv	300451
24	exp Preventive Health Services/ use ppezv,psych	588285
25	exp intervention/ use psych	103931
26	Aid to Families with Dependent Children/ use ppezv	751
27	exp Health Education/ use ppezv	240991
28	(Health Promotion/ or Health Knowledge, Attitudes, Practice/) use ppezv	175602
29	(Preventive Health Services/ or Primary prevention/ or Secondary prevention/ or Tertiary prevention/) use oemezd	85039

30	(health adj4 (promotion or knowledge or attitude? or campaign? or initiative? or strategy or strategies or course? or education or educate)).ti,ab,kf,kw,id.	370998
31	Schools/ or ((day* adj (care* or centre?)) or school?).ti,ab,kf,kw,id.	1013031
32	social welfare/ or charities/ or child welfare/ or child advocacy/ or child care/ or child custody/ or community integration/ or foster home care/ or infant welfare/ or maternal welfare/	163545
33	Crisis Intervention/ or Mental Health Services/ or Community Mental Health Services/ or "Ambulatory Care Facilities"/	229946
34	(Child Custody/ or Child Welfare/ or Foster Care/ or Group Homes/ or Halfway Houses/ or Orphanages/ or Protective Services/ or Residential Care Institutions/ or Social Casework/) use psyh	45398
35	(Child Protective Services/ or exp Child Welfare/ or Custodial Care/ or Foster Home Care/ or Group Homes/ or Halfway Houses/ or Orphanages/ or Residential Facilities/ or exp Social Work/) use ppezv	57059
36	organizations/ or self-help groups/ or social control, formal/ or child advocacy/ or police/ or caregivers/ or social workers/	387652
37	refugee camps/ and ((health adj service*) or welfare or (well adj being) or well-being or care* or protect*).ti,ab,kf,kw,id.	280
38	(th or prevention control).fs.	4480194
39	(intervention? or initiative or skill? or skilled or training).ti,ab,kf,kw,id.	4135052
40	(prevent* or counter* or mitigat* or (relief adj1 (effort or measure))).ti,ab,kf,kw,id.	4244077
41	((adolescen* or child? or children? or juvenile? or youth?) adj (casework or custod* or protect* or support or welfare or (well adj being) or well-being or care*).ti,ab,kf,kw,id.	70652
42	((family adj2 counsel*) or ((family or crisis or incest or sex* abuse) adj3 (centre* or house*))).ti,ab,kf,kw,id.	22521
43	((("family and friends" or kinship) adj care) or (foster* adj (care? or famil* or home? or parent?)) or "private fostering" or (halfway house? or halfway house? or group home?)).ti,ab,kf,kw,id.	19779
44	((support* adj1 (group? or measure?)) or (social adj1 support) or ((social* or support*) adj1 (care* or casework or control or service* or welfare or work)) or (child* adj1 (welfare* or care* or protection)) or non-governmental organization* or adolescent*) adj5 (welfare or well being or well-being or care* or protection)).ti,ab,kf,kw,id.	206423
45	(residential adj (care or childcare or client? or facilit* or home* or program* or service*).ti,ab,kf,kw,id.	20523
46	((custod* adj3 (care or facilit* or home* or program* or setting*)) or (((after or congregate or out-of-home or public or substitute) adj (care or childcare) or aftercare or "being in care") or ((behavioral or care or childcare or custod* or residential) adj institution*).ti,ab,kf,kw,id.	33098
47	("notification* of concern" or ((care or emergency) adj order*) or guardian*).ti,ab,kf,kw,id.	23197
48	(placement* adj1 (adolescen* or child* or decision* or emergency or out-of-home or program* or temporary or youth)).ti,ab,kf,kw,id.	4797
49	((home-based or homebased) adj assistance*).ti,ab,kf,kw,id.	163
50	(home-care service* or home-nursing or community care or crisis centre or police* or ((judicial or legal) adj2 system) or administration of justice).ti,ab,kf,kw,id.	86205

51	((care or childcare or crisis or youth) adj cent*) or (child* adj house*) or "nordic barnahus").ti,ab,kw,kf,id.	86170
52	(organization? or self-help group? or (social adj control) or advocacy or police or ((judicial or legal) adj system) or administration of justice or caregiver? or social worker?).ti,ab,kf,kw,id.	1282987
53	((refugee* or asylum*) adj5 (camp* or reception* or centre*)) or shelter*).ti,ab,kf,kw,id.	34118
54	(trial or study).ti.	3723684
55	or/22-54 [forebygging OR hjelpetiltak]	19000184
56	21 and 55 [vold AND (forebygging OR hjelpetiltak)]	742973
57	nuclear family/ or parents/ or fathers/ or mothers/ or single parents/ or surrogate mothers/ or siblings/ or spouses/ or aged/ or (((step* or grand*) adj parent*) or parent* or divorced).ti,ab,kf,kw,id.	7353605
58	adult/ or aged/ or middle aged/ or young adult/ or caregivers/	15317869
59	(elder* or dating or family or families or domestic* or senior* or carer* or caregiver* or (close* adj1 (relation? or related or connection? or connected)) or (close* adj2 (relation or related)) or (person adj5 trust) or healthcare worker? or partner? or spous* or wife or wives or woman or women or man or men or husband* or honour* or honor*).ti,ab,kf,kw,id.	7955134
60	or/57-59	20595245
61	21 and 55 and 60 [vold AND (forebygging OR hjelpetiltak) AND nære relasjoner]	383970
62	exp Norway/ or (norway* or norwe* or norge* or norsk* or oslo or bergen or trondheim or tromso or tromsoe or stavanger or kristiansand or agder or sorlandet or soerlandet).mp,kw,kf,au,id,in,lg,pa,cq,cp,ia,ca.	556786
63	(Bufdir or FAFO or KUN or NTNU or NOVA or NKVTS or RVTS or NiBR or PROBA or ViD or "Norce Rokkan" or Nordlandsforskning or Folkehelseinstituttet or "Norwegian institute of public health" or SINTEF or "Research council of Norway" or "Centre for Care Research" or "Centre for Development of Institutional and Home Care Services" or USHT).mp,kw,kf,au,id,in,lg,pa,cq,cp,ia,ca.	167916
64	("Norwegian Child Welfare Services" or "Child Welfare Research" or "The Change Factory" or "Norwegian centre for violence and traumatic stress" or "Fontene Research" or "Norwegian Journal of Welfare Research" or "Journal of Norwegian Child Welfare" or "Journal of Norwegian psychology association" or "Save the children Norway" or "Institute for Social Research").mp,kw,kf,au,id,in,lg,pa,cq,cp,ia,ca.	9313
65	or/62-64 [Norge/norsk forskning]	698996
66	21 and 55 and 60 and 65 [vold AND (forebygging OR hjelpetiltak) AND nære relasjoner AND Norge]	5616
67	limit 66 to yr="2010 -Current"	3557
68	remove duplicates from 67	2386
69	68 use ppezv	428
70	68 use oemez	1524

71	68 use psych	
----	--------------	--

Database: Cochrane Library

Dato: 20.04.20

ID	Search	Hits
#1	[mh "Violence"] or [mh "Aggression"] or [mh "Sex Offenses"] or [mh ^"Incest"] or [mh ^"Battered Women"] or [mh ^"Circumcision, Female"] or [mh ^"Circumcision, Male"] or [mh ^"Elder Abuse"]	3033
#2	(violence* or violent or (violating near behavio?r) or abandon or abandoned or abandonment? or threat* or (force* near2 marriage*)):ti,ab,kw	43381
#3	(assault* or aggression* or aggressor* or (aggressive* near/1 behav*) or anger or perpetr* or offend* or offence* or offense* or rape? or rapist? or incest* or molest* or mistreat* or maltreat* or (child* near/1 batter*) or neglect*):ti,ab,kw	9676
#4	((sex* near/3 (abus* or crim* or coerc* or exploit* or groom* or misconduct or victim*)) or (groom* near/3 (online or child*))):ti,ab,kw	1028
#5	((elder? or elderly or partner? or emotional* or physical* or verbal*) near/3 abus*) or batter* or beating* or beater*):ti,ab,kw	9416
#6	(circumcise* or circumcision* or (genital near/1 mutilation?) or (trauma near victim?)):ti,ab,kw	923
#7	(74-#6)	61507
#8	[mh "therapeutics"] or [mh "community health services"] or [mh "early intervention, educational"] or [mh "preventive health services"] or [mh ^"Aid to Families with Dependent Children"] or [mh "Health Education"] or [mh ^"Health Promotion"] or [mh ^"Health Knowledge, Attitudes, Practice"]	318397
#9	(health near/4 (promotion or knowledge or attitude? or campaign? or initiative? or strategy or strategies or course? or education or educate)):ti,ab,kw	31253
#10	[mh "schools"] or ((day* near (care* or centre*)) or school?):ti,ab,kw	37802
#11	[mh ^"social welfare"] or [mh ^"charities"] or [mh ^"child welfare"] or [mh ^"child advocacy"] or [mh ^"child care"] or [mh ^"child custody"] or [mh ^"community integration"] or [mh ^"foster home care"] or [mh ^"infant welfare"] or [mh ^"maternal welfare"]	772
#12	[mh ^"Crisis Intervention"] or [mh ^"Mental Health Services"] or [mh ^"Community Mental Health Services"] or [mh ^"Ambulatory Care Facilities"]	1895
#13	[mh ^"Child Custody"] or [mh ^"Child Protective Services"] or [mh "Child Welfare"] or [mh ^"Custodial Care"] or [mh ^"Foster Home Care"] or [mh ^"Group Homes"] or [mh ^"Halfway Houses"] or [mh ^"Orphanages"] or [mh ^"Residential Facilities"] or [mh "Social Work"]	948
#14	[mh ^"organizations"] or [mh ^"social control, formal"] or [mh ^"child advocacy"] or [mh ^"police"] or [mh ^"caregivers"] or [mh ^"social workers"]	2138
#15	[mh ^"refugee camps"] and ((health near service*) or welfare or (well near being) or well-being or care* or protect*):ti,ab,kw	2
#16	(intervention* or initiative or skill? or skilled or training):ti,ab,kw	424868
#17	(prevent* or counter* or mitigat* or (relief near/1 (effort or measure))):ti,ab,kw	231365

#18	((adolescen* or child? or children? or juvenile? or youth?) near (casework or custod* or protect* or support or welfare or (well near being) or well-being or care*)):ti,ab,kw	13759
#19	((family near/2 counsel*) or ((family or crisis or incest or sex* abuse) near/3 (centre* or house*)):ti,ab,kw	823
#20	((("family and friends" or kinship) near care) or (foster near (care? or famil* or home* or parent*)) or "private fostering" or (halfway hous* or half-way hous* or group home?)):ti,ab,kw	24318
#21	((support* near/1 (group? or measure?)) or (social near/1 support) or ((social* or support*) near/1 (care* or casework or control or service* or welfare or work)) or (child* near/1 (welfare* or care* or protection)) or non-governmental organization* or adolescent*) near/5 (welfare or well being or well-being or care* or protection)):ti,ab,kw	11050
#22	(residential near (care or childcare or client? or facilit* or home* or program* or service**)):ti,ab,kw	1446
#23	((custod* near/3 (care or facilit* or home* or program* or setting*)) or (((after or congregate or out-of-home or public or substitute) near (care or childcare)) or aftercare or "being in care") or ((behavioral or care or childcare or custod* or residential) near institution*)):ti,ab,kw	11068
#24	("notification* of concern" or ((care or emergency) near order*) or guardian*):ti,ab,kw	4611
#25	(placement* near/1 (adolescen* or child* or decision* or emergency or out-of-home or program* or temporary or youth)):ti,ab,kw	110
#26	((home-based or homebased) near (assistance*)) or family group conference*):ti,ab,kw	701
#27	(home-care service* or home-nursing or community care or crisis centre or police* or ((judicial or legal) near/2 system) or administration of justice):ti,ab,kw	20995
#28	((care or childcare or crisis or youth) near cent*) or (child* near house) or "nordic barnahus"):ti,ab,kw	11924
#29	(organization? or self-help group? or (social near control) or (child near advocacy) or police or ((judicial or legal) near system) or administration of justice or caregiver? or social worker?):ti,ab,kw	44404
#30	((refugee* or asylum*) near/5 (camp* or reception* or cent*)) or shelter*):ti,ab,kw	463
#31	(80-#30)	802114
#32	#7 and #31	39259
#33	[mh "nuclear family"] or [mh ^"parents"] or [mh ^"fathers"] or [mh ^"mothers"] or [mh ^"Single parents"] or [mh ^"surrogate mothers"] or [mh ^"siblings"] or [mh ^"spouses"] or [mh ^"aged"] or [mh ^"Adult"] or [mh ^"Aged"] or [mh ^"Middle Aged"] or [mh ^"Young Adult"] or [mh ^"caregivers"]	21730
#34	(elder* or dating or family or families or domestic* or senior* or carer* or caregiver* or (close* near/2 (relation or related)) or (person near/5 trust) or healthcare worker* or partner* or parent* or step-parent* or stepparent* or spous* or wife or wives or woman or women or man or men or husband* or sibling* or sister* or brother* or honour* or honor*):ti,ab,kw	304841
#35	(76-#34)	315326
#36	#7 and #31 and #35	13799

#37	[mh "Norway"] or (norway* or norwe* or norge* or norsk* or oslo or bergen or trondheim or tromsø or tromsøe or stavanger or kristiansand or agder or sorlandet or soerlandet):ti,ab,kw,au,so	5340
#38	(Bufdir or NTNU or NOVA or NKVTS or RVTS or NiBR or "Norce Rokkan" or Nordlandsforskning or Folkehelseinstituttet or "Norwegian institute of public health" or SINTEF or "Research council of Norway" or "Centre for Care Research" or "Centre for Development of Institutional and Home Care Services" or USHT):ti,ab,kw,au,so	791
#39	("Norwegian Child Welfare Services" or "Child Welfare Research" or "The Change Factory" or "Norwegian centre for violence and traumatic stress" or "Fontene Research" or "Norwegian Journal of Welfare Research" or "Journal of Norwegian Child Welfare" or "Journal of Norwegian psychology association" or "Save the children Norway"):ti,ab,kw,au,so	2
#40	(81-#39)	6070
#41	#36 and #40 with Cochrane Library publication date Between Jan 2010 and Dec 2020, in Cochrane Reviews, Cochrane Protocols, Trials	98

Database: SveMed+

Dato: 20.04.22

Nr	Söksträng	Antal träffar
2	exp:"Violence" OR noexp:"Intimate Partner Violence" OR noexp:"agresion" OR noexp:"sex offences" OR noexp:"battered women" OR exp:"rape" OR noexp:"patient abuse" OR noexp:"elder abuse" OR noexp:"elderly abuse" OR exp:"child abuse" OR noexp:"circumcision, female" OR noexp:"circumcision, male"	1651
3	exp:"Preventive Health Services" OR noexp:"Aid to Families with Dependent Children" OR exp:"Health Education" OR noexp:"Health Promotion/" OR noexp:"Health Knowledge, Attitudes, Practice/" OR noexp:"Schools" OR noexp:"social welfare" OR noexp:"charities" OR noexp:"child welfare" OR noexp:"child advocacy" OR noexp:"child care" OR noexp:"child custody" OR nexp:"community integration" OR noexp:"foster home care" OR noexp:"infant welfare" OR noexp:"maternal welfare"	10062
4	noexp:"Crisis Intervention" OR noexp:"Mental Health Services" OR Community Mental Health Services/ OR noexp:"Ambulatory Care Facilities"/	1948
5	noexp:"Crisis Intervention" OR noexp:"Mental Health Services" OR noexp:"Community Mental Health Services" OR noexp:"Ambulatory Care Facilities" OR noexp:"Child Protective Services" OR exp:"Child Welfare" OR noexp:"Custodial Care" OR noexp:"Foster Home Care" OR noexp:"Group Homes" OR noexp:"Halfway Houses" OR noexp:"Orphanages" OR noexp:"Residential Facilities" OR exp:" Social Work"	3203
6	noexp:"organizations" OR noexp:"self-help groups" OR noexp:"social control, formal" OR noexp:"child advocacy" OR noexp:"police" OR noexp:"caregivers" OR noexp:"social workers"	1215
7	#2 AND #3	161
8	#2 AND #4	73
9	#2 AND #5	203
10	#2 AND #6	65

12	noexp:"nuclear family" OR noexp:"parents" OR noexp:"fathers" OR noexp:"mothers" OR noexp:"single parents" OR noexp:"surrogate mothers" OR noexp:"siblings" OR noexp:"spouses" OR noexp:"aged" OR noexp:"adult" OR noexp:"aged" OR noexp:"middle aged" OR noexp:"young adult" OR noexp:"caregivers"	37056
13	#7 OR #8 OR #9 OR #10	284
14	#12 AND #13	85
17	exp"Norway" OR (norway* OR norwe* OR norge* OR norsk* OR oslo OR bergen OR trondheim OR tromsø OR tromsø OR stavanger OR kristiansand OR agder OR sorlandet OR soerlandet)	27144
18	#14 AND #17	19

Database: CINAHL

Søk i tittel og abstract:

Avgrensning: not MEDLINE records

Søkeresultat: 94

(violence* OR violent OR "violating behavior" OR abandon OR abandoned OR abandonment* OR threat* OR "forced marriage") OR (assault* OR aggression* OR aggressOR* OR "aggressive* behavior" OR anger OR perpetrator* OR offend* OR offence* OR offense* OR rape OR raper OR rapist* OR incest* OR molest* OR mistreat* OR maltreat* OR "child* batter*" OR neglect*) OR ("sex* N3 (abus* OR crim* OR coerc* OR exploit* OR groom* OR misconduct OR victim*) OR ("groom* N3 (online OR child*)) OR (elder* OR elderly OR partner* OR emotional* OR physical* OR verbal*) N3 abus*) OR batter* OR beating* OR beater*) OR (circumcise* OR circumcision* OR "genital mutilation*") OR "trauma victim*") AND

(health N4 (promotion OR knowledge OR attitude* OR campaign* OR initiative* OR strategy OR strategies OR course* OR education OR educate)) OR (intervention* OR initiative OR skill* OR skilled OR training) OR (prevent* OR counter* OR mitigat* OR (relief N1 (effective OR measure))) OR ((adolescen* OR child OR children* OR juvenile* OR youth*) near (casework OR custod* OR protect* OR support OR welfare OR (well near being) OR well-being OR care*)) OR ((family N2 counsel*) OR ((family OR crisis OR incest OR sex* abuse) N3 (centre* OR house*))) OR (((("family and friends" OR kinship) near care) OR (foster N1 (care* OR famil* OR home* OR parent*)) OR "private fostering" OR (halfway hous* OR halfway hous* OR group home?)) OR (((support* N1 (group* OR measure*)) OR "social support" OR ((social* OR support*) N1 (care* OR casework OR control OR service* OR welfare OR work)) OR (child* N1 (welfare* OR care* OR protection)) OR non-governmental organization* OR adolescent*) N5 (welfare OR well being OR well-being OR care* OR protection))OR (residential N1 (care OR childcare OR client* OR facilit* OR home* OR program* OR service*)) OR ((custod* N3 (care OR facilit* OR home* OR program* OR setting*)) OR (((after OR congregate OR out-of-home OR public OR substitute) N1 (care OR childcare)) OR aftercare OR "being in care") OR ((behavioral OR care OR childcare OR custod* OR residential) N1 institution*)) OR ("notification* of concern" OR ((care OR emergency) near order*) OR guardian*) OR (placement* N1 (adolescen* OR child* OR decision* OR emergency OR out-of-home OR program* OR temporary OR youth)) OR (((home-based OR homebased) N1 (assistance*)) OR family group conference*) OR (home-care service* OR home-nursing OR community care OR crisis centre OR police* OR ((judicial OR legal) N2 system) OR "administration of justice") OR (((care OR childcare OR crisis OR youth) N1 cent*) OR "child* house" OR "nordic barnahus")

AND

(elder* OR dating OR family OR families OR domestic* OR seniOR* OR carer* OR caregiver* OR (close* N2 (relation OR related)) OR (person N5 trust) OR healthcare wORker* OR partner* OR parent* OR step-parent* OR stepparent* OR spous* OR wife OR wives OR woman OR women OR man OR men OR husband* OR sibling* OR sister* OR brother* OR honour* OR honor*)

AND

(norway* OR norwe* OR norge* OR norsk* OR oslo OR bergen OR trondheim OR tromso OR tromsoe OR stavanger OR kristiansand OR agder OR sorlandet OR soerlandet) OR (Bufdir OR NTNU OR NOVA OR NKVTS OR RVTS OR NiBR OR "Norce Rokkan" OR Nordlandsforskning OR Folkehelseinstituttet OR "Norwegian institute of public health" OR SINTEF OR "Research council of Norway" OR "Centre for Care Research" OR "Centre for Development of Institutional and Home Care Services" OR USHT) OR ("Norwegian Child Welfare Services" OR "Child Welfare Research" OR "The Change Factory" OR "Norwegian centre for violence and traumatic stress" OR "Fontene Research" OR "Norwegian Journal of Welfare Research" OR "Journal of Norwegian Child Welfare" OR "Journal of Norwegian psychology association" OR "Save the children Norway") OR (norway* OR norwe* OR norge* OR norsk* OR oslo OR bergen OR trondheim OR tromso OR tromsoe OR stavanger OR kristiansand OR agder OR sorlandet OR soerlandet) OR (Bufdir OR FAFO OR KUN OR NTNU OR NOVA OR NKVTS OR RVTS OR NiBR OR PROBA OR ViD OR "Norce Rokkan" OR Nordlandsforskning OR Folkehelseinstituttet OR "Norwegian institute of public health" OR SINTEF OR "Research council of Norway" OR "Centre for Care Research" OR "Centre for Development of Institutional and Home Care Services" OR USHT) OR ("Norwegian Child Welfare Services" OR "Child Welfare Research" OR "The Change Factory" OR "Norwegian centre for violence and traumatic stress" OR "Fontene Research" OR "Norwegian Journal of Welfare Research" OR "Journal of Norwegian Child Welfare" OR "Journal of Norwegian psychology association" OR "Save the children Norway" OR "Institute for Social Research")

Andre kilder:

Dato: 20.04.22

KILDE	Søkeord:
BORA (Bergen Open Research Archive); CRISTIN (Current research information system in Norway); Idunn (Digital plattform for fag- og forskningstidsskrifter); NORA NORART (Norske og nordiske tidsskriftartikler); Oda (Digitalt vitenarkiv, OsloMet); Oria	overgrep nær* relasjon* overgrep nær* forebygg* overgrep nær* tiltak overgrep vold vold nær* vold nær* relasjon* vold «nær relasjon» forebygging vold seksuelle forebygg* Vold og overgrep mot barn og unge ære* ære* forebygging æresvold æresrelatert vold æresvold nær relasjon forebygging incest forebygg* kjønnslemlestelse barnehus
Google (Scholar)	allintitle: vold OR overgrep OR incest OR ære OR tvang -behandling studie filetype:pdf

Handsøk etter grå litteratur i Google:

Søkestreng:

vold OR overgrep OR incest OR ære OR æresrelatert OR familievold OR tvang OR krisesenter OR krisesentertilbud filetype:pdf

Gjennomgang av de første 200 treff (20 sider på google)

Søk gjennomført 25.08.2020:

<https://www.fafo.no/>

429 treff:

Mulige relevante: 3 studier

<https://samforsk.no/Sider/Hjem.aspx>

38 treff

Mulige relevante: 3 studier

<https://www.norceresearch.no/>

0 treff

<https://kriminalitetsforebygging.no/>

1200 treff

Mulige relevante: 26 studier

<https://www.politihogskolen.no/>

61 treff

Mulig relevante: 0

<https://www.imdi.no/>

244 treff

Mulige relevante: 6 studier

<https://bufdir.no/>

608 treff

Mulige relevante: 8 studier

<http://nordlandsforskning.no/>

168 treff

Mulig relevante: 1 studie

Søk gjennomført 26.08.2020:

<https://www.nkvts.no/>

283 treff

Mulig relevante: 14 studier

<https://www.ntnu.no/>

61

9840 treff

Mulig relevante: 3 studier

<https://fagarkivet.oslomet.no/>

1830 treff

Mulig relevante: 9 studier

<https://samfunnsforskning.brage.unit.no>

257 treff

Mulig relevante: 4 Studier

Vedlegg 2: Rammeverk for koding av studier

Studiedesign

- Kunnskapsoppsummering
- Kvalitativ studie
- Effektstudie
- Observasjonsstudie (kvantitativt design)
- Blandet metode
- Annet
- Uklart/ikke beskrevet

Arena

- Barnevern
- Familievern
- krisesenter
- Sentre mot incest og seksuelle overgrep
- Kommunehelsetjenesten
- Statens barnehus
- Skole/barnehage
- NAV
- Asylmottak
- Tiltak i regi av humanitære og frivillige organisasjoner
- Stiftelse
- Politi og rettsvesen/kriminalomsorg
- Utdanningsinstitusjon
- Annet
- Uklart/ikke beskrevet

Populasjon (aldergruppe)

- Barn og unge 0-18 år
- Voksne 19-64 år
- Eldre 65 år +
- Alle aldersgrupper
- Uklart/ikke beskrevet

Kjønn

- Jenter/kvinner
- Gutter/menn
- Begge kjønn
- Uklart/ikke beskrevet

Hvem er tiltaket rettet mot

- Utsatte for vold i nære relasjoner
- Utøvere av vold i nære relasjoner og personer utsatt for å bli utøvere
- Utsatte og voldutøvere
- Familier
- Personer som arbeider med voldsutsatte og/eller utøvere
- Annet
- Uklart/ikke beskrevet

Utsatthet

- Den generelle befolkningen
- Sårbar gruppe
 - Seksuell legning/kjønnsidentitet
 - Funksjonsnedsettelse
 - Minoritet/innvandrerbakgrunn
 - Voksne med spesielle hjelpe og omsorgsbehov
 - Barn med spesielle hjelpe og omsorgsbehov
 - Psykiske lidelser/rus
 - Annet
 - Uklart/ikke beskrevet

Tiltak

- Hjelpetiltak
 - Samtale/Veiledning/støtte
 - Bo- og støttetilbud (eks. krisesentre)
 - Utdanning/arbeid/økonomi
 - Sikkerhetsarbeid (for eksempel voldsalarm, besøksforbud, adressesperre)
 - Annet
 - Ikke beskrevet
- Forebyggende tiltak
 - Informasjonsarbeid/kampanjer
 - Kartlegging av vold, inkl. risikovurdering
 - Kurs/utdanning voksne
 - Kurs/opplæring barn
 - Annet
 - Ikke beskrevet

Relasjon mellom utsatt og voldsutøver

- Familie
- Venner
- Tjenesterelasjon
- Ektefelle/partner
- Vold i nære relasjoner generelt
- Annet
- Uklart/ikke beskrevet

Vedlegg 3: Oversikt over studier inkludert i opprinnelig søk, ekstra søk og etter innspill fra eksperter

Studier inkludert fra opprinnelig søk (43 studier)

- Alhassan A-RK, Lie ALK. Psykososial oppfølging av elever etter seksuelle overgrep i skolen. *Psykologi i kommunen* 2017;52(3).
- Bakketeig E, Berg M, Myklebust T, Stefansen K. Barnehusevalueringen 2012: delrapport 1: barnehusmodellens implikasjoner for politiets arbeid med fokus på dommeravhør og rettsmedisinsk undersøkelse. 2012.
- Bakketeig E, Dullum JV, Stefansen K. Samarbeid i saker om vold og overgrep: Mot en hybridisering av hjelpetjenestene? 2019.
- Bratterud Å, Emilsen K. Små barns rett til beskyttelse. Utvikling av tiltak for å styrke barnehageansattes kompetanse om vold og overgrep mot små barn. 2011.
- Brodtkorb E, Businaro N, Farstad GR, Glavin K, Herland MD, Voldner N. Styrket og tidligere tilbud til småbarnsforeldre. Systematisk samarbeid mellom helsestasjon og familievernkontor. Evaluering av Tiltak 26 i «En god barndom varer livet ut». Tiltaksplan for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom (2014-2017). 2018.
- Drammen kommune, Politiet. Når det umulige er mulig. Hvordan jobbe kunnskapsbasert og tverrfaglig mot vold i nære relasjoner? Sluttrapport med evaluering «Vold i nære relasjoner - æresrelatert vold», 2007-2010 Et samarbeidsprosjekt mellom Drammen kommune og Drammen politistasjon. 2011.
- Ghebremedhin H, Hjelde KH. Hvordan opplever og oppfatter berørte miljøer helsetjenestens tilbud mot kvinnelig kjønnslemlestelse. Oslo: NAKMI; 2013.
- Hansen GV. Pappaopplæring i fengsel-økt kompetanse for farsrollen? *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* 2016;13(03):232-41.
- Haugen GMD, Berg B. Forståelse gjennom dialog: Evaluering av dialoggrupper for nylig bosatte foreldre i Trondheim kommune. 2016.
- Haugen GMD, Paulsen V, Caspersen J. Barnevernets forebyggende arbeid mot vold i minoritetsfamilier. *Tidsskriftet Norges Barnevern* 2018;95(01):4-17.
- Henriksen L, Flaathen EM, Angelshaug J, Garnweidner-Holme L, Småstuen MC, Noll J, et al. The Safe Pregnancy study-promoting safety behaviours in antenatal care among Norwegian, Pakistani and Somali pregnant women: a study protocol for a randomized controlled trial. *BMC public health* 2019;19(1):1-9.
- Holden KF, Ingul JM, Steinsli K, Wold JE, Rimehaug T. Familieambulatoriet–en vellykket modell for identifisering av sped-og småbarn i risiko? *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* 2018;15(04):323-34.
- Johansen R. Kjønnslemlestelse–Forebygging og informasjon om helsehjelp til flyktninger, asylsøkere og bosatte i Norge (Rapport 8/2017). Oslo: NKVTS 2017.

- Kojan BH. Norwegian child welfare services: a successful program for protecting and supporting vulnerable children and parents? *Australian Social Work* 2011;64(4):443-58.
- Kojan, B. H., et al. (2020). Barnevernets arbeid med barn og unge som har erfart vold og overgrep i nære relasjoner - en litteraturstudie, Institutt for sosialt arbeid, NTNU: 75.
- Kvarme LG, Aabø LS, Sæteren B. "I feel I mean something to someone": solution-focused brief therapy support groups for bullied schoolchildren. *Educational psychology in practice* 2013;29(4):416-31.
- Kvarme LG, Aabø LS, Sæteren B. From victim to taking control: Support group for bullied schoolchildren. *The Journal of School Nursing* 2016;32(2):112-9.
- Lien I-L, Schultz J-H, Borgen G. Intervensjon mot kjønnslemlestelse: Erfaringer fra tilbudet «Samtaler og frivillige underlivsundersøkelser». Rapport 2012;2:2012.
- Lillevik OG, Øien L. Miljøterapeutisk praksis i forebygging av vold. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* 2012;9(03):207-17.
- Meisingset A, Ystgård G. Kvinner og vold i nære relasjoner. Hva innebærer dine sinneproblemer for din livssituasjon? 2015.
- Mevik K, Nilsen EM, Hvalby TA. Hvis det er vanskelig å snakke med familien din, kan du snakke med barnevernet-Barnevern for barn–Et samarbeidsprosjekt. *Tidsskriftet Norges Barnevern* 2016;93(03-04):214-25.
- Moe T. Når ledelse gjør forskjell-Ledelse som virkemiddel for å styrke samarbeidet mellom barnevern og barnehage for implementering av tidlig intervensjon. *Tidsskriftet Norges barnevern* 2015;92(01):6-27.
- Nettet MB, Bjørngaard JH, Nøttestad JA, Whittington R, Lynum C, Palmstierna T. Factors associated with police decisions on immediate responses to intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence* 2017:0886260517706762.
- Nordanger DØ, Johansson ER, Nordhaug I, Dybsland R, Johansen VA. Konsultasjonsteammodellen i Vest-Norge: De første systematiserte erfaringene. *Tidsskriftet Norges Barnevern* 2012;89(01-02):5-14.
- Nordstrøm TS, Johansen M. Politiets voldsofferkoordinator–en ordning som ser bra ut på papiret, men hva gir den i praksis? *Kritisk juss* 2011;37(01):1-6.
- Næss L, Bjørknes R, Brattab I. Tannhelsepersonellens rolle for å oppdage barn utsatt for mishandling eller omsorgssvikt . *Den norske tannlegeforenings tidene* 2014;124(11):902-5.
- Pettersen KT. Psykisk helsearbeid ved norske incestsentre. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid* 2016;13(01-02):15-23.
- Pettersen KT. Working with dignity: A study of the work done within Norwegian incest centres. 2012.
- Roland E, Midthassel UV. The zero program. *New directions for youth development* 2012;2012(133):29-39.
- Sajjad T. Kartlegging av informasjonsrutiner mellom helsestasjoner og sykehus om kjønnslemlestelse. Rapport for tiltak 29 i Handlingsplan mot kjønnslemlestelse. NAKMI Rapport. Oslo; 2010.

- Selvik, S., et al. (2017). "Children with multiple stays at refuges for abused women and their experiences of teacher recognition." *European Journal of Psychology of Education* 32(3): 463-481.
- Sandmoe A, Kirkevold M. Identifying and handling abused older clients in community care: the perspectives of nurse managers. *International journal of older people nursing* 2013;8(2):83-92.
- Sandmoe A, Kirkevold M, Ballantyne A. Challenges in handling elder abuse in community care. An exploratory study among nurses and care coordinators in Norway and Australia. *Journal of clinical nursing* 2011;20(23-24):3351-63.
- Sandmoe A, Skraastad M. Vold i nære relasjoner. Kommunale tiltak for å hjelpe eldre som utsettes for overgrep-med fokus på hjemmetjenestens pasienter. 2013.
- Saur R, Hustad A, Heir T. Voldsforebygging i Norge: Aktiviteter og tiltak mot vold i nære relasjoner. Rapport 2011;3:2011.
- Søftestad S, Toverud R. Challenges and opportunities: Exploring child protection workers' experiences of ensuring protection of the child during child sexual abuse suspicion. *British Journal of Social Work* 2013;43(8):1510-26.
- Storø J, Laiseau E, Torp CS, Ørbæk M. Opplæring i forebygging og mestring av aggresjon-en nødvendighet i arbeid med utsatte barn og unge. 2012.
- Wollscheid S, Lyby L, Nesje K. Kunnskap om tiltak for å øke kompetansen på vold og overgrep blant offentlig ansatte: En litteraturgjennomgang. 2020.
- Østby L. Telefonsjenereste for utsatte for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep: Utredning av ulike modeller og løsninger. Rapport 2016;7:2016.
- Øverlien C. Women's refuges as intervention arenas for children who experience domestic violence. *Child Care in Practice* 2011;17(4):375-91.
- Øverlien C. Krisesentre som intervensjonsarena for barn som har opplevd vold i hjemmet. *Tidsskriftet Norges Barnevern* 2012;89(01-02):70-85.
- Øverlien C, Aas G. The police patrols and children experiencing domestic violence. *Police practice and research* 2016;17(5):434-47
- Aas G. The Norwegian police and victims of elder abuse in close and familial relationships. *Journal of elder abuse & neglect* 2018;30(1):20-41.

Studier inkludert fra ekstrasøk 25 og 26 september 2020 (25 studier)

- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Etter- og videreutdanning om vold og seksuelle overgrep Kompetanseheving for forebygging, tidlig avdekking og god hjelp til barn og unge utsatt for vold og seksuelle overgrep 2016. 02 / 2016.
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Gjennomgang av tilbudet til barn på krisesentre 2016. 03/2016.
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Gjennomgang av tilbudet til barn på sentrene mot incest og seksuelle overgrep 2016. 17/2016.
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2017). Bruk av familieråd i vold- og høykonfliktsaker. Evaluering av et samarbeidsprosjekt/pilot mellom fem kommuner og Bufetat region øst 2017.

- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2019). Evaluering av botilbudet i barnevernet for unge under 18 år utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap, og vurdering av nye støttetiltak. 2019.
- Bliksvær T, Skogøy B, Sloan L, Bakar N, Johnson R, Kosuta M. Kommunenes krisesentertilbud–En kunnskapsoversikt, Nordlandsforskning. NF rapport; 2019.
- Bredal A, Bråten B, Jesnes K, Strand A. Et blikk inn i skolen. Minoritetsrådgivere sett fra brukeres ståsted. 2015. Oslo: Fafo. Fafo-rapport 2015:40.
- Bredal, A. and E. R. Melby. Sårbarhet og styrke. Barnevernets møte med minoritetsjenter utsatt for vold og sterk kontroll. 2018. Nova rapport 9/2018.
- Bråten, B. and K. Kindt. (2016). Med mandat til å hjelpe. Integreringsrådgivere ved norske utenriksstasjoner: Erfaringer og anbefalinger. 2016. Fafo-rapport 2016. Fafo-rapport 2016:11. 11.
- Bratterud, Å. and K. Emilsen . Små barns rett til beskyttelse. Utvikling av tiltak for å styrke barnehageansattes kompetanse om vold og overgrep mot små barn. 2011.
- Bye, M. T., et al. Sikkerhets-og familiearbeid for unge utsatte for tvangsekteskap og æresrelatert vold. 2016. KUN-rapport 2016. KUN-rapport 2016: 3. 3.
- Danielsen, E. M., et al. Kommunale helse-og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner. En kvalitativ intervjuundersøkelse. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress; 2016. Rapport 8 / 2016.
- Danielsen, E. M. Evaluering av Ressursvenn. Et frivillig hjelpetiltak for voldsutsatte personer i reetableringsfasen. 2019. NOVA RAPPORT NR 10/19.
- Dullum, J. V. Oslo Krisesenters prosjekt for voldsutsatte kvinner i fengsel. 2017. NOVA Notat 4/2017.
- Elvegård, K.-I. L., et al. TryggEst: Helhetlig beskyttelse av voksne utsatt for vold og overgrep. 2019.
- Gundersen, T. and C. Vislie. Vern av risikoutsatte voksne. Kommunenes varslingsystemer for avdekking av vold og overgrep. 2017. NOVA Rapport 1/2017.
- Haugnæss, G., et al. Evaluering av Alarmtelefonen for barn og ung. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet; 2019. R1020045-25.
- Hyde, I. M. Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring; 2011. 27/11.
- Moen L, Bergman S, Øverlien C. Forebyggende tiltak mot vold i nære relasjoner. Kartlegging av kunnskap for veien videre. Rapport 2018;2:2018.
- Orupabo, J. and M. Nadim. Miljøterapi med unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold: Oppfølging i det nasjonale bo-og støttetilbudet. 2014. Rapport 2014:13.
- Sollied, S. and A. Flacké. Evaluering av ICDP utprøvd i krisesentre. Barne-, ungdomsog familiedirektoratet; 2016. 06/2016. .
- Sortland Kommune. «Forebygging av seksuelle overgrep mot barn og unge» Prosjektrapport. 2015.
- Tonheim M, Danielsen H, Jakobsen R. Hjelp til å avdekke vold og overgrep mot barn og unge – en evaluering av konsultasjonsteam. 2019. nr. 16-2019

- Tøssebro, J., et al. TryggEst: Bedre beskyttelse av voksne utsatt for vold og overgrep. Delrapport 2: TryggEst ett år etter lansering. NTNU Samfunnsforskning, Fafo; 2019. 8275706068.
- Vorland, N. and K. Skjørten. Barn i krise. Samarbeid mellom barnevern og politi. . Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress 2017. 4. Rapport nr.4 2017.

Inkluderte og ekskluderte studier etter innspill fra eksperter (6 nye studier)

Inkluderte studier:

- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Evaluering av botilbudet i barnevernet for unge under 18 år utsatt for negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og tvangsekteskap, og vurdering av nye støttetiltak. 2019.*
- Bliksvær, T., et al. Kommunenes krisesentertilbud–En kunnskapsoversikt, Nordlandsforskning, NF rapport. 2019.*
- Bredal, A., et al. Et blikk inn i skolen. Minoritetsrådgivere sett fra brukeres ståsted. 2015. Oslo: Fafo. Fafo-rapport 2015:40.*
- Bredal, A. and E. R. Melby. Sårbarhet og styrke. Barnevernets møte med minoritetsjenter utsatt for vold og sterk kontroll. 2018. Nova rapport 9/2018. (2018).*
- Bredal, A. (2019). Sikkerhet og støtte i familievoldssaker. Følgeevalueringen av Prosjekt November. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring; 2019. NOVA Rapport 8/2019.
- Bye, M. T., et al. Sikkerhets-og familiearbeid for unge utsatte for tvangsekteskap og æresrelatert vold. 2016. KUN-rapport 2016. KUN-rapport 2016: 3. 3.*
- Danielsen, E. M., et al. Kommunale helse-og omsorgstjenesters arbeid med vold i nære relasjoner. En kvalitativ intervjuundersøkelse. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress; 2016. Rapport 8 / 2016..*
- Elvegård, K.-I. L., et al. TryggEst: Helhetlig beskyttelse av voksne utsatt for vold og overgrep. 2019. *
- Haugnæss, G., et al. Evaluering av Alarmtelefonen for barn og ung. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet; 2019. R1020045-25. *
- Hydle, I. M. (2011). Erfaringer med dialog i tvangsekteskapsaker. Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring; 2011. 27/11.*
- Johansen, R. " Kjønnsløstelse–Forebygging og informasjon om helsehjelp til flyktninger, asylsøkere og bosatte i Norge (Rapport 8/2017). Oslo: NKVTS 2017..*
- Orupabo, J. and M. Nadim. Miljøterapi med unge utsatt for tvangsekteskap og æresrelatert vold: Oppfølging i det nasjonale bo-og støttetilbudet. 2014. Rapport 2014:13..*
- Miland, K. P. Å gi sinne en scene. Effekter av teaterforestillingen Sinna Man. 2019.
- Rosten, M. G., et al. Truffet av volden. Familievernets arbeid med vold i nære relasjoner. 2020. NOVA RAPPORT NR 7/20.*
- Pedersen, E., et al. (2019). Utprøvingen av Familie for første gang. Sluttrapport fra en fireårig følgeevaluering av «Nurse-family partnership» i Norge. Arbeidsforskningsinstituttet AFI; 2019. Rapport 2019:06.

- Sandmoe, A. and R. C. Nymoen Kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner. Hvordan brukes de og til hvilken nytte? . 2019. Rapport nr. 3 2019.
- Selvik, S. A childhood at refuges: Children with multiple relocations at refuges for abused women. University of Bergen. (Doktorgradsavhandling). 2018. I nkluderte publikasjon basert på denne studien*
- Tonheim, M., et al. Hjelp til å avdekke vold og overgrep mot barn og unge – en evaluering av konsultasjonsteam. 2019. nr. 16-2019.*
- Tøssebro, J., et al. (2019). TryggEst: Bedre beskyttelse av voksne utsatt for vold og overgrep. Delrapport 2: TryggEst ett år etter lansering. NTNU Samfunnsforskning, Fafo; 2019. *
- Vorland, N. and K. Skjørten. Barn i krise. Samarbeid mellom barnevern og politi. . Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress 2017. 4. Rapport nr.4 2017.*
- Øverli, I. T., et al. (2018). Også disse barnas beste. Kommunalt barneverns arbeid med barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd. 2018. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.
- Aarset, M. and A. Bredal. Omsorgsovertakelser og etniske minoriteter. En gjennomgang av saker i fylkesnemnda. 2018.

*Disse studiene ble også identifisert og inkludert fra tidligere søk

Ekskluderte studier med grunn:

- Barne- og likestillingsdepartementet. Svikt og svik — Gjennomgang av saker hvor barn har vært utsatt for vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt (NOU 2017: 12).
Eksklusjonsgrunn: En utredning av saker, ikke forskning på tiltak
- Bakketeig, E. m fl. Krisesentertilbudet i kommunene. Evaluering av kommunenes implementering av krisesenterloven. NOVA-rapport 19/2014.
Eksklusjonsgrunn: omhandler implementering av lov, ikke tiltak
- Bakketeig og Dullum. Forced Marriage Protection Orders. Et egnet beskyttelsestiltak i norsk rett? 2019.
Eksklusjonsgrunn: Et notatet beskriver et beskyttelsestiltak som ble innført i engelsk rett i og diskuterer også om dette kan være et egnet beskyttelsestiltak i norsk rett- ikke forskning på tiltak
- Blaasvær, N. and N. Baiju. Opplærings- og informasjonstiltak for barn og unge for å forebygge og avdekke vold, overgrep og krenkelses. Systematisk kartleggingsoversikt. , Folkehelseinstituttet. 2019.
Eksklusjonsgrunn: Oversikt over internasjonal forskning
- Bredal, A. Mellom makt og avmakt: Om unge menn, tvangsekteskap, vold og kontroll. 2011.

Ekklusjonsgrunn: undersøker hvordan gutter og unge menn kan være berørt av problemkomplekset tvangsekteskap, «ekstrem kontroll» og æresrelatert vold- ikke tiltak

- Bredal, A., Eggebø, H., & Eriksen, A. Vold i nære relasjoner i et mangfoldig Norge. 2020.
Ekklusjonsgrunn: bok
- Eide, A. Hva må til for å lykkes med implementeringen av hjemmebesøksprogrammet «Nye familier»? Forebygging av omsorgssvikt. En kvalitativ undersøkelse om hva som skal til for å lykkes med hjemmebesøksprogrammet «Nye familier», OsloMet-storbyuniversitetet. 2018.
Ekklusjonsgrunn: Masteroppgave
- Forskningsbasert evaluering av læringsressursene SNAKKE og Jeg Vet, FAFO. Påbegynt i januar 2020, første delrapport ventes i høst.
Ekklusjonsgrunn: Pågående studie/Har ikke klart å identifisere studie
- Grøvdal, Y., & Jonassen, W. (2015). Menn på krisesenter. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. (Rapport 5/2015).
Ekklusjonsgrunn: Hva som kjennetegner menn på krisesenter, ikke tiltak
- Hansen, Inger Lise S., jensen, Ragnhild S., Fløtten, Tone: Trøbbel i grenseflatene. Samordnet innsats for utsatte barn og unge. Fafu-rapport 2020: 02
Ekklusjonsgrunn: Ikke norsk forskning
- Helgesen, Marit. Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI). En følgeevaluering, NIBR Rapport 2013:23.
Ekklusjonsgrunn: Oppsummering av internasjonal forskning, omhandler ikke vold i nære relasjoner eksplisitt
- Helgesen, Marit. Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI) Spørreundersøkelse til Helse- og sosialtjenestene samarbeidskommuner, NIBR-rapport 2018:16
Ekklusjonsgrunn: omhandler ikke vold i nære relasjoner
- Lien, I.-L.. Politiets arbeid med kjønnslemlestelse, Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. En systemteoretisk analyse. 2017.
Ekklusjonsgrunn: omhandler årsaker til at politiet ikke greier å få saker om kjønnslemlestelse opp for domstolene. Dette er ikke tiltak
- Munthe-Kaas, H. M., et al. "Effect of, and experiences with interventions for young people exposed to forced marriage or honour-related violence: A systematic literature search with sorting." 2017.
Ekklusjonsgrunn: Kartlegging av internasjonal litteratur, men refereres til i rapporten

- Møller, Geir. Metoder for tidlig identifisering av risiko hos barn og unge, HelseDirektoratet, Rapport IS-2696.
Eksklusjonsgrunn: veileder-oppsummering av internasjonal forskning på ulike metoder
- Oslo Economics. Kommunenes erfaringer med barn og unge som etterlates i utlandet mot sin vilje. 2019.
Eksklusjonsgrunn: Dette er en kartlegging av kommunenes kjennskap til saker om etterlatte barn, ikke forskning på tiltak
- Røsdal, T., Madsen, A. Å., Næss, T., & Larsen, E. H. Kompetanse om vold og overgrep i nære relasjoner: innledende kartlegging av føringer, opplæringsstrukturer og kompetansebehov. 2020.
Eksklusjonsgrunn: kartlegging av føringer, opplæringsstrukturer og kompetansebehov, ikke forskning på tiltak
- Skjørten, K., et al. Vold i nære relasjoner: Forståelser, konsekvenser og tiltak, Universitetsforlaget. 2019.
Eksklusjonsgrunn: Fagbok
- Smette, I. m fl. Sentrene mot incest og seksuelle overgrep – en evaluering av sentrenes arbeid og rammevilkår. NOVA. 2017
Eksklusjonsgrunn: En evaluering av brukeres tilfredshet og rammevilkår- ikke tiltak
- Øverlien, C. Mot en bedre forståelse av barn med minoritetsbakgrunn i Krisesenter for mishandlede kvinner. I C. Øverlien, M. I. Hauge & J. H. Schultz (Red.) Barn, vold og traumer. Møter med unge i utsatte livssituasjoner.. Universitetsforlaget. 2016.
Eksklusjonsgrunn: bok, ikke norsk forskning på tiltak

Utgitt av Folkehelseinstituttet

Oktober 2020

Postboks 4404 Nydalen

NO-0403 Oslo

Telefon: 21 07 70 00

Rapporten kan lastes ned gratis fra

Folkehelseinstituttets nettsider

www.fhi.no